

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ «ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ»

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**Υποτιτλισμός αποσπάσματος της γαλλικής ταινίας *Donnant donnant*
και σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας**

ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ

ΜΑΡΙΑΣ ΕΛΕΝΗΣ ΚΑΒΟΥΣΑΝΟΥ
Ξ2016022

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ:

Μαρία Τσίγκου
Βιλελμίνη Σωσώνη

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2020-2021

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	4
Résumé	4
Εισαγωγή.....	5
Πρωτότυπο και μεταφρασμένο κείμενο	6
Σχολιασμός.....	44
Η ταινία	44
Ανάλυση κειμένου-πηγή	45
Ανάλυση κειμένου-στόχου.....	45
Μεθοδολογία.....	48
Μέθοδοι και στρατηγικές υποτιτλισμού.....	48
Μεταφραστικά προβλήματα.....	49
Χωροχρονικοί περιορισμοί.....	49
Η απόδοση του χιούμορ	52
Πολιτισμικές αναφορές	59
Συμπεράσματα.....	61
Βιβλιογραφία.....	62
Διαδικτυακοί πόροι	62
Φιλμογραφία.....	62

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι ο υποτιτλισμός αποσπάσματος διάρκειας 60' της γαλλικής ταινίας *Donnant donnant*, με εξ ακοής δημιουργία και χρονισμό υποτίτλων από τα γαλλικά στα ελληνικά, και σχολιασμό της μεταφραστικής διαδικασίας. Ο τελευταίος περιλαμβάνει την ανάλυση του πρωτοτύπου κειμένου και του μεταφράσματος, τις στρατηγικές υποτιτλισμού που υιοθετήθηκαν και την εξέταση των κύριων μεταφραστικών προβλημάτων και των στρατηγικών που εφαρμόστηκαν για την επίλυση τους. Το απόσπασμα ανήκει στο είδος της κωμωδίας και οι κύριες δυσκολίες που παρουσιάζει σχετίζονται με τους χωροχρονικούς περιορισμούς, τη μετάφραση του χιούμορ και τις πολιτισμικές αναφορές.

Λέξεις κλειδιά: υποτιτλισμός, κωμωδία, στρατηγικές υποτιτλισμού, μεταφραστικά προβλήματα, χιούμορ, πολιτισμικές αναφορές

Résumé

L'objectif de ce mémoire est le sous-titrage d'un extrait de 60' du film français *Donnant donnant* à travers la création par écoute et la synchronisation des sous-titres du français vers le grec, et le commentaire sur le processus de traduction. Ce dernier comprend l'analyse du texte original et de la traduction, les stratégies de sous-titrage adoptées et l'examen des principaux problèmes de traduction et des stratégies mises en œuvre pour les résoudre. L'extrait appartient au genre de la comédie et les principales difficultés rencontrées sont liées aux contraintes spatio-temporelles, à la traduction de l'humour et aux références culturelles.

Mots-clés : sous-titrage, comédie, stratégies de sous-titrage, problèmes de traduction, humour, références culturelles

Εισαγωγή

Ο υποτιτλισμός, και η οπτικοακουστική μετάφραση εν γένει, όσο ενδιαφέρουσα και ευχάριστη ενασχόληση και αν ακούγεται, κρύβει πολλές δυσκολίες και προκλήσεις. Το απόσπασμα με το οποίο ασχοληθήκαμε στην παρούσα εργασία μεταφράζεται για πρώτη φορά, και επιλέχθηκε χάρη στο μεγάλο ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι επιμέρους μεταφραστικές του δυσκολίες. Πρόκειται για μια κωμωδία, το χιούμορ της οποίας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη γλώσσα και το ύφος των ηθοποιών. Τα κυριότερα ζητήματα που συναντήσαμε, πέραν των τεχνικών, αφορούν στο χιούμορ, καθώς το απόσπασμα βρίθει γλωσσικών και άλλων αστείων, αλλά και στις πολιτισμικές αναφορές σχετικά με στοιχεία του πολιτισμού-πηγή. Η δομή του μεταφραστικού σχολιασμού έχει ως εξής. Αρχικά, γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση της ταινίας και ανάλυση του κειμένου κειμένου-πηγή και του κειμένου-στόχου. Έπειτα αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε και οι μέθοδοι και στρατηγικές υποτιτλισμού που εφαρμόσαμε. Τέλος, εξετάζονται τα κυριότερα μεταφραστικά προβλήματα που συναντήσαμε και οι στρατηγικές επίλυσης τους με παραδείγματα.

Πρωτότυπο και μεταφρασμένο κείμενο

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ	
Φύλακας: Constant Billot, parler.	<i>Κονστάντ Μπιγιό, επισκεπτήριο!</i>	1
Φύλακας: Vingt minutes.	20 λεπτά.	2
Κονστάντ: On a vingt minutes.	-Έχουμε 20 λεπτά.	3
Καρολίν: Toi, les as évidemment, c'est marrant.	-Εσύ έχεις χρόνο.	
Mais pas moi. J'ai un milliard de choses à faire.	Εγώ όχι. Έχω πολλά να κάνω.	4
Κονστάντ: T'en a de la chance.	-Είσαι τυχερή.	5
Καρολίν: Bah, voyons !	-Ναι, σίγουρα.	
Καρολίν: Parfois, je te jure, je préférerais être à ta place. Passons. T'as... t'as fini les mots croisés que je t'ai envoyés ?	Θα προτιμούσα να ήμουν στη θέση σου. Τέλος πάντων...	6
Κονστάντ: Les mots croisés, moi tu sais, je...	Τέλειωσες τα σταυρόλεξα που σου έστειλα;	7
Καρολίν: Oh, t'aurais dû me les ramener ! J'ai finis les miens. Passons.	Αυτά εμένα δεν...	8
Κονστάντ: Ça va la boîte ?	Δεν τα έφερες;	9
Καρολίν: Le bain ! Enfin, heureusement que j'ai Gérard parce que...	Τέλειωσα τα δικά μου. Τέλος πάντων...	
Κονστάντ: Gérard ?	-Πως πάει η δουλειά;	10
Καρολίν: Bah oui ! Gérard. Je t'en ai déjà parlé, non ?	-Κόλαση.	
Κονστάντ: Non.	Ευτυχώς έχω τον Ζεράρ γιατί...	11
Καρολίν: Si. Non ? Peut-être pas. Gérard c'est...	Τον Ζεράρ;	12
Κονστάντ: C'est ?	Ναι, τον Ζεράρ.	13
Καρολίν: Enfin c'est... C'est lui qui te... remplace, en attendant.	-Δεν σου έχω μιλήσει γι'αυτόν;	
	-Όχι.	14
	Αλήθεια; Ίσως όχι.	15
	-Ο Ζεράρ είναι...	16
	-Είναι;	
	Ο αντικαταστάτης σου... μέχρι τότε.	17

Κονστάντ: En attendant quoi ? Tu crois qu'en sortant je vais me remettre au PVC ? Ça fait cinq ans que je pourrais ici ! L'isolation des fenêtres...	Μέχρι πότε;	18
	Νομίζεις θα γυρίσω στα κουφώματα;	19
	Σαπίζω πέντε χρόνια εδώ, καταραμένη μόνωση...	20
Καρολίν: T'es jamais content. Je te jure c'est pénible à la fin. De toute façon, depuis que t'es ici tu fais tout le temps la gueule ! Jamais positif, rien ! Je te jure c'est gai pour moi. Et déjà je trouve le temps long, si en plus tu...	Όλο παραπονιέσαι. Καταντάει κουραστικό.	21
	Από όταν μπήκες εδώ όλο γκρινιάζεις.	22
	Καθόλου αισιόδοξος! Λες και μου είναι εύκολο.	23
	Ο χρόνος περνάει αργά...	24
Κονστάντ: Et moi ? Je trouve pas le temps long, moi, peut-être ?	Για μένα δεν περνάει αργά;	25
Καρολίν: Il suffisait de faire des mots croisés et ça passerait déjà plus vite. Passons.	Αν έλυνες τα σταυρόλεξα θα περνούσε γρηγορότερα.	26
Καρολίν: Mais bon ! C'est quand même pas moi qui ai zigouillé le banquier.	Λες και καθάρισα εγώ τον τραπεζήτη!	27
Κονστάντ: Tu sais très bien c'était un accident. Le coup est parti tout seul. Caroline, enfin, merde. Ne me dis pas que tu ne me crois plus.	Ξέρεις καλά ότι ήταν ατύχημα. Η σφαίρα έφυγε κατά λάθος.	28
Καρολίν: Ce que je crois c'est que... Je veux divorcer, je... J'ai rencontré quelqu'un.	Καρολίν, δεν με πιστεύεις πια;	29
	Πιστεύω ότι...	30
Κονστάντ: Gérard, c'est ça ? C'est lui l'enculé avec qui tu t'envoies en l'air ?	Θέλω διαζύγιο. Γνώρισα κάποιον.	31
	Τον Ζεράρ; Με αυτό το κάθαρμα πηδιέσαι.	32
Καρολίν: Alors, là si t'es vulgaire je m'en vais.	-Κόφ'το αλλιώς φεύγω. -Αηδία!	33
Κονστάντ: C'est dégueulasse !	Εγώ δεν ξέκανα πατέρα τεσσάρων παιδιών.	34
Καρολίν: Moins dégueulasse que de liquider un père de quatre enfants.	Διάολε! Σου είπα ήταν ατύχημα.	35
Κονστάντ: Mais putain ! Je t'ai dit que c'était un accident. Le coup est parti tout seul.	Η σφαίρα έφυγε κατά λάθος!	36
Καρολίν: Oui, et bah moi aussi, avec Gérard, c'était un accident. Le coup est parti tout seul. Et	Και με τον Ζεράρ το ίδιο. "Η σφαίρα έφυγε κατά λάθος".	37

je suis pas sure que ton banquier a joui autant que moi. Adieu, Constant.	Αλλά ο τραπεζίτης σου δεν το χάρηκε όσο εγώ.	38
	Αντίο Κονστάντ.	39
Λουσιάν: Elle t'aurait pas attendu, de toute façon.	Δεν θα σε περίμενε.	40
Κονστάντ: Ça va Lulu, fous-moi la paix.	Καλά Λουλού, άσε με ήσυχο.	41
Κονστάντ: Six ans. Encore six ans à croupir ici.	Έξι χρόνια. Άλλα έξι χρόνια θα σαπίζω εδώ.	42
Λουσιάν: Trois, si tout va bien.	<i>Τρία. Αν όλα πάνε καλά.</i>	43
Κονστάντ: Et pendant toutes ces années, je ne pourrai plus... prendre de pommes au pommier. Juste ça. Une pomme au pommier. Une cerise au cerisier.	Τόσα χρόνια δεν θα μπορώ να... να μαζεύω μήλα.	44 45
	Μόνο αυτό.	46
	Να μαζεύω μήλα.	47
	Να μαζεύω κεράσια.	48
Λουσιάν: T'avais un potager ?	-Είχες περιβόλι;	49
Κονστάντ: Non, non ! Je n'avais pas un potager. J'avais une entreprise de PVC. Ça empêche pas de bouffer les fruits !	-Όχι, δεν είχα!	
	Είχα επιχείρηση κουφωμάτων. Δεν έχει σημασία.	50
Κονστάντ: Elle adorait les champignons ma mère. Surtout les cèpes et les coulemelles. On en avait trouvé, je t'assure, de quoi nourrir tous « Les Compagnons de la chanson ».	Η μητέρα μου λάτρευε τα μανιτάρια.	51
	Κυρίως τα βασιλομανιτάρια.	52
	Ορκίζομαι, βρήκαμε τόσα, που θα ταΐζαμε ποδοσφαιρική ομάδα.	53
Κονστάντ: Et il y avait ce gros con de chasseur. La balle est passée à ça, je te jure, à ça de ma pauvre mère. Il a failli la tuer.	Ο ηλίθιος ο κυνηγός.	54
	Η σφαίρα πέρασε στο τόσο από την καημένη τη μητέρα μου.	55
	Παραλίγο να τη σκοτώσει.	56
Κονστάντ: J'ai lui ai couru après dans la forêt. Je l'ai chopé. Son fusil est tombé, je l'ai	Τον κυνήγησα στο δάσος, τον άρπαξα.	57

ramassé. Il a cru que j'allais tirer, il est parti en courant, j'ai couru après et... et j'ai trébuché. C'était un accident. Le coup est parti tout seul.	Έπιασα το όπλο του, νόμιζε ότι θα πυροβολούσα.	58
	Έφυγε τρέχοντας, τον κυνήγησα...	59
	και σκόνταψα. Ήταν ατύχημα.	60
	Η σφαίρα έφυγε κατά λάθος.	61
Κονστάντ: Et on a dit que je lui avais tiré lâchement dans le dos. Quand on m'amené ici, ma mère est morte de chagrin. Alors, ce qui l'assassin ? C'est qui ? C'est moi ? Ou celui qui tirait les lapins et a tué ma mère ?	Είπαν ότι του έριξα πισώπλατα.	62
	Όταν μπήκα εδώ η μητέρα πέθανε από θλίψη.	63
	Ποιος είναι ο φονιάς λοιπόν, εγώ; Ή αυτός που κυνήγαγε κουνέλια	64
	και σκότωσε μια μάνα;	65
Λουσιάν: C'est les hommes qui jugent, pas les lapins. Encore moins les mères. Si c'étaient les mères qui ont la justice, il n'y aura aucun fils en prison.	Δεν δικάζουν τα κουνέλια. Ούτε οι μανάδες.	66
	Αν δίκάζαν αυτές, κανείς γιος δεν θα ήταν εδώ.	67
Λουσιάν: Constant, ta clope, merde !	Κονστάντ, το τσιγάρο σου, γαμώτο!	68
Λουσιάν: Constant, viens voir ! Y a un feu d'artifice. On dirait un champ de tir avec des couleurs.	Κοίτα!	69
	Πυροτεχνήματα.	70
	Σαν σκοπευτήριο με χρώματα.	71
Λουσιάν: Constant ? Constant ? Constant ? Constant ?	Κονστάντ;	72
	Κονστάντ!	73
Λουσιάν : Gardien ! Gardien !	Φύλακα!	74
Γιατρός: Ah, oui ! C'est bien ce que je pensais, il nous a fait un AVC.	Σωστά κατάλαβα. Έπαθε εγκεφαλικό.	75
Νοσοκόμα 1: Mais si, il a empoisonné sa mère avec des champignons.	Σκότωσε τη μητέρα του με μανιτάρια.	76
Νοσοκόμα 2: Quelle horreur ! Et surtout qu'il paraît que tu le sens passer quand tu bouffes des champignons vénériens.	Φρικτό. Είναι πολύ επικίνδυνα αυτά τα μαγικά μανιτάρια.	77
Νοσοκόμα 1: Vénéneux.	Τα μαγικά;	78

Νοσοκόμος: De toute façon, c'était pas sa mère, c'était un banquier, de ce que j'ai compris.	Όχι, σκότωσε τραπεζίτη.	79
Νοσοκόμα 1: Quoi ? Il a empoisonné un banquier ?	-Δηλητηρίασε τραπεζίτη;	80
Νοσοκόμος: Non, une balle dans le dos.	-Όχι, πισώπλατη σφαίρα.	
Νοσοκόμα 2: Empoisonné d'une balle dans le dos ? N'importe quoi !	Δηλητηριάστηκε από σφαίρα; Ανοησίες.	81
Νοσοκόμα 1: Dr Avril, il se réveille.	Γιατρέ, συνέρχεται!	82
Γιατρός: M. Billot. Est-ce que vous m'entendez ? Vous serrez ma main si vous m'entendez. Ah, il m'entend.	Κύριε Μπιγιό;	83
M. Billot, vous avez fait un AVC. Un accident vasculaire cérébral.	Κύριε Μπιγιό, με ακούτε;	84
	Σφίξτε το χέρι μου αν με ακούτε.	85
	Με ακούει...	86
	Κύριε Μπιγιό, πάθατε εγκεφαλικό.	87
	Εγκεφαλικό επεισόδιο.	
Γιατρός: Est-ce que vous pouvez parler ?	Μπορείτε να μιλήσετε;	88
Κονσταντ: Ba ba ba...	Πολύ καλά.	89
Γιατρός: Très bien. Pouvez-vous toucher votre nez avec votre index ?	Μπορείτε να αγγίξετε τη μύτη σας;	
Γιατρός: Presque. Combien font deux et deux ?	Σχεδόν!	90
Vous agitez la main quand je donne la bonne réponse.	Πόσο κάνει δύο συν δύο;	91
	Αντιδράστε στη σωστή απάντηση.	92
Γιατρός: Deux et deux... un.	Δύο συν δύο ίσον ένα.	93
Deux et deux... trois.	Δύο συν δύο ίσον τρία.	94
Deux et deux... deux.	Δύο συν δύο ίσον δύο.	95
Deux et deux... cinq.	Δύο συν δύο ίσον πέντε.	96
Qu'est-ce qui vous prend de soufflez vous ?	Γιατί του ψιθυρίζετε;	97
Deux et deux... sept.	Δύο συν δύο ίσον επτά.	98
Γιατρός: Presque. On fait un Doppler.	Σχεδόν!	99
	Πάει για Doppler.	100

Κονστάντ: « Sans un mot... l'homme... s'est assis... dans le f... fauteuil. »	"Χωρίς λόγια...	101
	"ο άνδρας κάθισε...	102
	"στην πολυθρόνα".	103
Γιατρός: Stop. Parfait. Comment s'appelle cet objet M. Billot ?	Φτάνει, τέλεια!	104
	Πως λέγεται αυτό το αντικείμενο;	105
Κονστάντ: Toilettes.	Τουαλέτα.	106
Γιατρός: Toilettes... Presque.	Τουαλέτα; Σχεδόν...	107
Κονστάντ: Canettes ?	Κανάτα;	108
Γιατρός: Lisez la suite M. Billot.	Συνεχίστε κύριε Μπιγιό.	109
Κονστάντ: « Il mit... ses... lunettes... »	"Φόρεσε τα γυαλιά..."	110
Lunettes.	Γυαλιά.	111
Γιατρός: Bien.	Σωστά!	112
	Μετά το εγκεφαλικό	113
Γιατρός: Après un AVC, il est très fréquent de lire parfaitement les mots que votre cerveau a du mal à trouver spontanément. Pour progresser vous devez lire M. Billot. N'importe quoi mais vous devez lire.	συχνά διαβάζουμε λέξεις	
	που ο εγκέφαλος δεν ανακαλεί.	114
	Για να βελτιωθείτε,	115
	χρειάζεστε διάβασμα.	
	Οτιδήποτε αλλά, διάβασμα.	116
Κονστάντ: Main porte quoi mais... lire, lire, lire.	Μοτιδήποτε αλλά...	117
	Διάβασμα, διάβασμα, διάβασμα.	
Κονστάντ: « Oui-Oui... prend... la voiture... rouge. »	"Ο Νόντι παίρνει...	118
Νοσοκόμα: Bien.	το κόκκινο αυτοκίνητο".	119
		120
	Σωστά!	
Κονστάντ: « Il est très constant. »	"Είναι πολύ 'κονστάντ'"	121
Νοσοκόμα: Ah, non. Constant, c'est vous. Oui-Oui, il est con... Il est con...	Όχι, εσείς είστε ο Κονστάντ.	122
Κονστάντ: Oui, oui. Il est con.	Ο Νόντι είναι βλα...	123

	-Είναι βλα...	124
	-Ναι...	125
	Είναι βλαμμένος.	
Νοσοκόμα: Mais le docteur a dit que vous lisiez M. Billot. N'importe quoi, que ce soit un mode d'emploi, Oui-Oui ou « À la recherche du pain perdu ». Hein ?	Ο γιατρός είπε να διαβάσετε, κύριε Μπιγιό.	126
	Οτιδήποτε, οδηγίες χρήσης, Νόντι ή...	127
	το "Έγκλημα και συμμορία".	128
Νοσοκόμος: Je monte. T'as besoin de moi ?	Ανεβαίνω, με χρειάζεσαι;	129
Νοσοκόμα: Non, non. Ça ira.	Όχι, είμαι εντάξει.	130
Φυλακισμένος 1: Je peux pas rester enfermé ici, tu m'entends ? Je ne passerai pas une nuit de plus derrière cette putain de barreaux. Tu vois ça ? C'est aussi efficace qu'un flingue. Allonge-toi par terre. Vite !	<i>Δεν μένω ούτε νύχτα παραπάνω μέσα στα γαμωκάγκελα.</i>	131
Dans cinq minutes on est libre. Gardien, gardien ! Vite, vite ! Il est en train de crever, putain. Vite !	<i>Αυτό κάνει για περιστροφή.</i>	132
	<i>Πέσε κάτω. Γρήγορα!</i>	133
	<i>Σε πέντε λεπτά είμαστε ελεύθεροι.</i>	134
	<i>Φύλακα!</i>	135
	<i>Γρήγορα! Πεθαίνει, διάολε!</i>	136
Φύλακας: Qu'est-ce qu'il a ?	<i>Τι έχει;</i>	137
Φυλακισμένος 1: Lève-toi ! Bouge pas ou je t'explose la carotide, c'est compris ?	<i>Σήκω πάνω!</i>	138
	<i>Αν κουνήσεις σου κόβω την καρωτίδα. Κατάλαβες;</i>	139
Φυλακισμένος 2: Allez, allez, vite !	<i>Γρήγορα.</i>	140
Φυλακισμένος 1: Vous, restez à votre place ou je lui explose la carotide. Dégage, toi !	<i>Όλοι στις θέσεις σας αλλιώς του κόβω την καρωτίδα.</i>	141
		142
	<i>Άντε χάσου!</i>	
Κονστάντ: « Oui-Oui... s'arrête... au feu rouge. »	"Ο Νόντι σταματάει στο κόκκινο φανάρι".	143

Κονστάντ: Si tu fries, j'explose la marmotte. La marmottide !	Αν φωμάξεις σου κόβω τη μαρμότα.	144
	Τη "μαρμοτίδα".	145
Κονστάντ: C'est un légume. C'est un légume. C'est un légume. Un légume... En « tide ». Poireau, salade. Carotte ! –Ide. Carott-ide. Carotide. Carotide. J'explose la carotide.	Είναι λαχανικό! Είναι λαχανικό!	146
	Σε "ίδα"...	147
	Πράσο, μαρούλι...	148
	Καρότο...ίδα. Καρωτ...ίδα.	149
	Καρωτίδα!	150
	Θα σου κόψω την καρωτίδα!	151
	Το βραδινό ηρεμιστικό σας, κύριε Μπιγιό.	152
Νοσοκόμα: Le petit calmant du soir, M. Billot.	Αν φωμάξεις θα σου κόψω το πράσο.	153
Κονστάντ: Si tu fries, j'explose le poireau. Euh... la tomate. La tomatide. Shh... Ne fries pas.	Τη ντομάτα.	154
	Τη ντοματίδα.	155
	Μην φωμάξεις!	156
Κονστάντ: Mais n'est où ?	Φου είναι;	157
Κονστάντ: Shh... ne fries pas. Ne fries pas.	Μην φωμάξεις!	158
Κονστάντ: Attention ! Si tu tries, j'explose là.	Προσοχή! Κούμα και θα σου...	159
Νοσοκόμα: Vous allez me violer ? C'est ça ? Je suis pas un bon coup, je vous assure...	Θα με βιάσετε;	160
	Δεν αξίζω, αλήθεια.	161
Νοσοκόμα: Ne me tuez pas, je vous en supplie. Je sais ce que vous avez fait au banquier mais moi...	Σας παρακαλώ, μην με σκοτώσετε!	162
Κονστάντ: C'était un askident. Le bout est sorti tout meul. Tu m'entends ? Tout meul.	Ξέρω τι κάνατε στον τραπεζίτη...	163
	Ήταν αστύχημα, η σφαίρα έφυγε κατά λάθος.	164
	Ακούς; Κατά λάθος!	165
Φωνή 1: <i>Apporte. C'est bien. C'est bien.</i>	Φέρ'το εδώ.	166

	<i>Καλό σκυλί.</i>	167
Φωνή 1: <i>Là vraiment, je comprends pas qu'elle soit tombée. Ça, c'est vraiment une place type à bécasses du secteur. Les grands pins ne sont pas loin. Y a encore pas mal d'herbe, mais quand même, il y a de coins dégagés. Des petits... baliveaux. C'est vraiment typique.</i>	–	
Φωνή 2: <i>Tu peux toujours chasser.</i>	<i>Τέλεια για κυνήγι.</i>	168
Φωνή 1: <i>Oui, évidemment. Le chien est au maximum de ses possibilités de chasse. Faut savoir s'en servir. Apporte. C'est bien.</i>	<i>Οι καλύτερες συνθήκες για το σκυλί.</i>	169
	<i>Αν ξέρεις να το χρησιμοποιείς.</i>	170
Μαργκό: Mon Dieu, mon Dieu, mon Dieu !	Θεέ μου, Θεέ μου!	171
Κονστάντ: Y a papa peur.	Μην φοβάστε!	172
Μαργκό: Tenez ! C'est tous ce que j'ai. Je vous jure, c'est tous ce que j'ai. Mais allez-y, allez-y. Prenez tout. Mon Dieu, mon Dieu. Mais c'est pourquoi, alors ? C'est pour du viol ? C'est ça ?	Πάρτε! Αυτά είναι όλα. Ορκίζομαι, αυτά είναι όλα.	173
	Ορίστε, πάρτε τα όλα!	174
	Θεέ μου!	175
	Για ποιο λόγο λοιπόν;	176
	Για να με βιάσετε;	177
Κονστάντ: Non, non, non. J'ai... besoin... de vêtements.	Όχι, όχι.	178
	Χρειάζομαι ρου...ρούχα.	179
Μαργκό: Mais ça va pas vous allez. On fait pas la même taille. Vous vous êtes sauvé d'un hôpital ? Vous avez eu peur de l'opération ? C'est ça ? Vous avez pas eu tort. C'est comme ça qu'il est parti mon pauvre Léon.	Δεν θα σας κάνουν. Δεν φοράμε το ίδιο νούμερο.	180
	Το σκάσατε από το νοσοκομείο; Φοβηθήκατε την εγχείρηση;	181
	Δεν έχετε άδικο. Έτσι έφυγε ο Λεόν μου.	182
Μαργκό: Le trou normand, vous connaissez ? Il a pas supporté le trou normand. On l'a amené à l'hôpital, moins d'une heure après, c'est le	Γνωρίζετε Το νορμανδικό ποτό;	183
	Ήπιε κι έγινε χώμα.	184
	Τον πήγαμε στο νοσοκομείο,	185

Normand qui était dans le trou. Il était de Bayeux. La tapisserie, vous connaissez ?	αλλά σύντομα...	
	Ο Νορμανδός μου βρέθηκε μες στο χώμα.	186
	Ήταν από τη Μπαγιέ.	187
	Με τη διάσημη ταπετσαρία, τη γνωρίζετε;	188
Μαργκό: Non ! Pas ça ! C'est le costume de mariage de mon pauvre Léon !	Όχι! Όχι αυτό.	189
	Είναι το γαμπριάτικο του Λεόν μου.	190
Ιδιοκτήτης μπαρ: Alors, qu'est-ce que je vous sers ?	Τι να σας προσφέρω;	191
Κονστάντ: Fa... fa...	Καφέ;	192
Ιδιοκτήτης μπαρ: Un...café ? Étranger ?	Ξένος;	193
Κονστάντ: Ya !		
Φωνή: Évasion spectaculaire cette nuit. Constant Billot s'est évadé de l'hôpital Ambroise Paré de Lyon où il a été transféré suite à un accident vasculaire cérébral. Constant Billot a été condamné à 11 ans de réclusion pour le meurtre du banquier Maurice Eisenstein. D'après la police, Il n'a pas pu aller loin. Il n'a pas d'argent et il est vêtu que d'un simple pyjama.	<i>Θεαματική απόδραση χτες βράδυ από τον Κονστάντ Μπιγιό.</i>	194
	<i>Απέδρασε από το νοσοκομείο όπου μεταφέρθηκε μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο.</i>	195
	<i>Είχε καταδικαστεί σε 11 χρόνια κάθειρξη για τον φόνο του τραπεζίτη Αϊζενστάιν.</i>	196
	<i>Σύμφωνα με τις αρχές, δεν έχει πάει μακριά. Δεν έχει χρήματα και φοράει πιτζάμα.</i>	197
Κονστάντ: N'a... N'a melle qu'un ?	Είναι... είναι καμείς εδώ;	198
Σύλβια: Bonjour.	Καλημέρα!	199
Ζαν: Faudra promener Melchior.	Ο Μέλκιор θέλει βόλτα.	200
Σύλβια: Bonjour quand même. T'as bien dormi ?	Καλημέρα πάντως.	201
	Κοιμήθηκες καλά;	202
	Είδα όνειρο ότι πέθαινα.	203
		204
		205
		206

Ζαν: J'ai rêvé que je mourrais. C'était bon.	Ήταν ωραία.	
Ζαν: Silvia, non !	Σύλβια, όχι!	207
Σύλβια: Enfin ! Il fait beau. Tu ne veux pas qu'on ouvre les volets ?	Έχει καλό καιρό. Να μην ανοίξουμε τα παντζούρια;	208
Ζαν: Ça sert à quoi ? Ce soir faudra les fermer. La télé, ça crie !	Τι νόημα έχει;	209
	Το βράδυ θα θέλουν κλείσιμο.	210
	Η τηλεόραση! Ουρλιάζει.	211
Σύλβια: Ça crie pas. Ça parle. Ça parle de la vie, de ce qui se passe dehors. Tu sais qu'il y a des gens qui sont vivants dehors ?	Δεν ουρλιάζει, μιλάει. Για τη ζωή.	212
	Για ό,τι γίνεται έξω.	213
	Υπάρχουν ζωντανοί έξω.	214
Ζαν: Va retrouver tes gens si vivants. Personne ne te retient. Si Paris n'attend que toi... Va ma fille, va.	Πήγαινε βρες τους, δεν σε κρατάει κανείς.	215
	Αφού το Παρίσι σε περιμένει...	216
	Πήγαινε κόρη μου.	217
Σύλβια: Avec quel argent ? Tu sais que ça coûte de vivre à Paris ?	Με τι λεφτά;	218
	Ξέρεις πόσο κοστίζει η ζωή εκεί;	219
Δημοσιογράφος: Constant Billot cueillait des champignons avec sa mère quand il a abattu froidement le banquier Eisenstein. Constant Billot est recherché activement. Il est violent et imprévisible. Il n'a pas hésité à se servir d'une jeune infirmière comme bouclier humain, pour protéger sa fuite. Notre envoyé spécial, Jérôme Maçon.	Μάζευεμανιτάρια με τη μητέρα του	220
	όταν δολοφόνησε εν ψυχρώ τον τραπεζίτη Αϊζενστάιν.	221
	Ο Κονσταντ Μπιγιό καταζητείται.	222
	Είναι βίαιος και απρόβλεπτος.	223
	Χρησιμοποίησε νοσοκόμα σαν ανθρώπινη ασπίδα	224
	προκειμένου να δραπετεύσει.	225
	Ο ανταποκριτής μας, Ζερόμ Μασόν.	226
	Έκανε λογοθεραπεία με εμάς	227

Νοσοκόμα: Il était chez nous en rééducation parce qu'après son accident cérébral il avait du mal à parler. J'oublierai jamais son visage, il avait le regard fixe, et... et puis ce nez. Un nez vous savez... un nez de tueur.	γιατί μετά το εγκεφαλικό δυσκολευόταν να μιλήσει.	228
	Δε θα ξεχάσω ποτέ το πρόσωπο του, το παγωμένο βλέμμα	229
	και αυτή τη μύτη...	230
	μύτη δολοφόνου.	231
Σύλβια: Allez, viens.	Έλα, πάμε!	232
Σύλβια: Allez.	Πάμε!	233
Σύλβια: Melchior, viens ! Melchior, non !	Μέλκιор, έλα!	234
	Μέλκιор, όχι!	235
Τηλεφωνητής: Vous êtes en relation avec police-secours, ne quittez pas. Votre numéro a été identifié. Vous êtes en relation avec police-secours, ne quittez pas. Votre numéro a été identifié.	Καλέσατε την Άμεση Δράση. Παρακαλώ περιμένετε.	236
	Ο αριθμός σας ταυτοποιήθηκε.	237
	Καλέσατε την Άμεση Δράση. Παρακαλώ περιμένετε.	238
	Ο αριθμός σας...	239
Σύλβια: Bouge pas ! Bouge pas, j'ai dit ! Κονστάντ: Cirez pas.	Ακίνητος!	240
	-Ακίνητος είπα! -Μην συροβολείτε!	241
Σύλβια: Enlève tes chaussures. Vite ! Dans le sac. Allez !	Βγάλε τα παπούτσια. Γρήγορα!	242
	Στην τσάντα.	243
	Άντε!	244
Κονστάντ: J'ai rien fait mal. Σύλβια: C'est pas ce qu'ils disent à la télé.	-Δεν έκανα κακό. -Άλλα λένε στην τηλεόραση.	245
Σύλβια: Maintenant, enlève ton pantalon.	Τώρα, βγάλε το παντελόνι σου.	246
Κονστάντ: Pantalon ?	Το παντελόνι;	247
	Κάνε ό,τι λέω γρήγορα!	248

Σύλβια: Fais ce que je te dis, vite ! Allez, Allez !	Άντε!	249
	Όχι, φτάνει!	250
	Τουλάχιστον, δεν θα πας μακριά έτσι.	251
Σύλβια: Non, non, ça va ! Comme ça, au moins, tu pourras pas aller très loin.		
Κονστάντ: Quoi voulez ?	Θέλετε τι;	252
Σύλβια: Tu vas me rendre un service. Quand tu me l'auras rendu cet service, je te laisserai partir. Si tu refuses, j'appelle les flics.	Θα μου κάνεις μια εξυπηρέτηση. Όταν τελειώσεις...	253
	θα σε αφήσω να φύγεις.	254
	Αν αρνηθείς... φωνάζω τους μπάτσους.	255
Κονστάντ: Il est pas fargé. Olé ! Olé, je t'émoute.	Δεν είναι οφλισμένο.	256
Σύλβια: Voilà. Je... je dois toucher un héritage.	Καλά! Καλά, φε ακούω.	257
	Ωραία. Εγώ...	258
	πρέπει να κληρονομήσω μια περιουσία.	259
Κονστάντ: Tous mes pomplipents.	-Τα συγχαρητήρια μου.	260
Σύλβια: Te fous pas de moi. Tu sais où je veux en venir.	-Ας τα σάπια!	
Κονστάντ: Bah, non.	Ξέρεις τι εννοώ.	261
Σύλβια: Je veux en venir... qu'à la personne dont je dois hériter est encore vivante. T'as compris maintenant ?	-Όχι. -Εννοώ...	262
	ότι το άτομο που πρέπει να κληρονομήσω είναι ζωντανό.	263
	Κατάλαβες τώρα;	264
Κονστάντ: Bah, non.	Όχι.	265
Σύλβια: Il faut que tu me débarrasses de cette personne.	Πρέπει να με απαλλάξεις από αυτό το άτομο.	266
Κονστάντ: Quoi ? Moi ? Moi, fuer ?	Τι; Εγώ να φωτώσω;	267
Σύλβια: Oui, c'est ça. Tuer. Moi, je saurais pas mais... toi t'as l'habitude.	Ναι, σωστά!	268
	Να σκοτώσεις.	269

Κονστάντ: L'habitude ? Moi ? Namais ! Namais fe ne ferais ça.	Εγώ δεν ξέρω πως.	270
	-Εσύ είσαι συνηθισμένος.	271
	-Συνηθισμένος, εγώ;	
	Φοτέ! Φοτέ δεν φα το έκανα.	272
Σύλβια: Le sac, vite ! Très bien.	Την τσάντα, γρήγορα!	273
	Πολύ ωραία.	274
Σύλβια: Puisque tu préfères que j'appelle les flics.	Αφού προτιμάς να πάρω τους μπάτσους...	275
Τηλεφωνητής: Bienvenue sur le service Météo France. La météo de votre région est en touche un. La météo de votre département, en touche deux.	Καλώς ήρθατε στη μετεωρολογική υπηρεσία.	276
	Για την περιοχή σας...	277
Σύλβια: Allô ? La police ?	Παρακαλώ, αστυνομία;	278
Κονστάντ: Z'accord. J'apcète.	Εντάξει, ζέχομαι.	279
Σύλβια: C'est ma mère. Adoptive? En plus, tu lui rends un service. Elle est complètement dépressive depuis que Paolo est mort.	Είναι η μητέρα μου.	280
	Η θετή.	281
Κονστάντ: Paolo ?	Χάρη θα της κάνεις.	282
Σύλβια: C'était son mari. Tous les dimanches matin, à huit heures, elle va sur la tombe de Paolo. Elle passe par le petit bois. Tu seras pas dérangé, il y a jamais personne. Tu t'en débarrasses dimanche matin. Dimanche après-midi, t'est libre. Hein ?	Είναι χάλια από όταν πέθανε ο Πάολο.	283
	-Ο Πάολο;	284
	-Ήταν ο άντρας της.	
	Κάθε Κυριακή πρωί στις οκτώ, πάει στον τάφο του.	285
	Περνάει από το δασάκι.	286
	Με την ησυχία σου. Είναι πάντα άδειο.	287
	Την ξεφορτώνεσαι Κυριακή πρωί...	288
	Κυριακή απόγευμα, είσαι ελεύθερος.	289
Ζαν: Qui c'est sur le "Corazon" ?	Ποιος είναι στη βάρκα;	290
Σύλβια: C'est... C'est un ami à moi.	Είναι... Είναι ένας φίλος μου.	291

Zαν: Et qu'est-ce qu'il fait en calezon ? Caleçon.	Και τι κάνει με το σώβρακο;	292
Σύλβια: Ah oui, oui. Oui ! T'as vu ça ? C'est souvent comme ça chez eux.	Ναι, ναι. Φοβερό! Είδες;	293
	Συνήθως, έτσι είναι σε αυτούς.	294
Zαν: Chez eux ?	-Σε αυτούς;	295
Σύλβια: Oui, il est... Il est Finlandais. Alors, tu sais comment c'est là-bas. Les lacs, les fjords, tout ça... Ils ont toujours chaud. Tu penses ? A la naissance on roule les bébés dans la neige.	-Ναι.	
	Είναι...	296
	Είναι Φινλανδός!	297
	Ξέρεις πως είναι εκεί. Οι λίμνες, τα φιόρδ, όλα αυτά...	298
	Συνέχεια ζεσταίνονται.	299
	Το φαντάζεσαι; Στη γέννα, κυλούν τα μωρά στο χιόνι.	300
Zαν: Je veux personne sur ma péniche. Je vais aller lui parler moi à ton Finlandais.	Δεν θέλω κανένα στη βάρκα μου. Θα του μιλήσω εγώ.	301
Σύλβια: Non, non ! Il parle pas un mot de français. Il parle que finlandais.	Όχι!	302
	Δεν ξέρει γαλλικά. Ξέρει μόνο φινλανδεζικά.	303
Zαν: Le finnois. En Finlande, on parle le finnois.	Φινλανδικά. Στη Φινλανδία, μιλάνε Φινλανδικά.	304
Σύλβια: Jeanne. S'il te plaît, juste quelques jours.	Zαν, σε παρακαλώ. Μόνο λίγες μέρες.	305
Zαν: Qu'est-ce qu'il veut à ma péniche ?	Τι θέλει στη βάρκα μου;	306
Σύλβια: C'est un artiste !	Είναι καλλιτέχνης.	307
Zαν: Peintre ?	-Ζωγράφος;	308
Σύλβια: Voilà ! Peintre. Il prépare une exposition. Le thème c'est... c'est le canal...	-Σωστά, ζωγράφος.	
	Ετοιμάζει μια έκθεση.	309
	Το θέμα είναι...	310
	το κανάλι.	311

Ζαν: Il peut pas rester sur ma péniche. Y a rien, y a même pas d'eau là-bas. Je veux dire y a aucun confort, y a rien. Σύλβια: C'est un artiste !	Δεν μπορεί να μείνει εκεί. Δεν έχει τίποτα.	312
	-Ούτε νερό, ούτε ανέσεις. -Είναι καλλιτέχνης!	313
Ζαν: C'est ça ! Pour qu'il me mette de la peinture partout.	Για να μου ρίξει παντού μπογιές;	314
Σύλβια: Non, non. Paolo fait pas de taches.	Όχι, ο Πάολο δεν κάνει ούτε λεκέ.	315
Ζαν: Paolo.	Ο Πάολο.	316
Σύλβια: Ah, oui ! Pa... Ah oui. Paolo. Comme...	Ναι, ο Πα...	317
	Σωστά.	318
	Πάολο. Σαν τον...	319
Ζαν: Comme mon pauvre Paolo. C'est pas très finlandais comme nom.	Σαν τον καημένο τον Πάολο.	320
	Δεν ακούγεται πολύ φινλανδικό.	321
Σύλβια: Paolo ? Pas finlandais ? Avec toute l'immigration qu'il y a là-bas ?	Το Πάολο; Σοβαρά;	322
	Με τόση μετανάστευση εκεί πάνω;	323
Ζαν: Il va rester longtemps ?	Θα μείνει για πολύ;	324
Σύλβια: Si tout va bien, il part... dimanche.	Αν όλα πάνε καλά, φεύγει... την Κυριακή.	325
Μητέρα: Tu diras Silvia de te faire travailler à tes gammes. Tu travailles pas assez tes gammes.	Πες στη Σύλβια να δουλέψετε τις κλίμακες σου.	326
Λουκά: Je t'ai dit que je voulais faire du judo, pas du piano.	Είπα ότι ήθελα τζούντο, όχι πιάνο.	327
Μητέρα: Trop tard. T'avait qu'articuler.	Πολύ αργά. Ας ήξερες να αρθρώνεις.	328
Σύλβια: Qu'est-ce qu'il y a ? Tu veux pas jouer ?	-Τι έχεις; Δεν θες να παίξεις;	329
Λουκά: Non.	-Όχι.	
Σύλβια: Comme tu veux. Tu as encore une demi-heure à tenir. Tape au moins sur les touches de temps en temps. Y a ma mère.	Όπως θες. Έχεις ακόμα μισή ώρα.	330
	Πάτα κανένα πλήκτρο έστω. Είναι εδώ η μητέρα μου.	331
	Ζαν!	332

Μαρτά: Jeanne ! Jeanne ! Jeanne, y a un homme sur ta péniche. Ζαν: Je le sais. Μαρτά: Et c'est ? Ζαν: Une relation de Silvia.	-Κάποιος είναι στη βάρκα σου. -Το ξέρω.	333
	Και είναι;	334
	Φίλος της Σύλβια.	335
Μαρτά: C'est quelqu'un que... Ζαν: Je sais pas.	-Είναι κάποιος... -Δεν ξέρω.	336
Μαρτά: Tu lui as bien parlé quand même. Ζαν: Il parle finnois.	-Του μίλησες όμως! -Μιλάει φινλανδικά.	337
Σύλβια: Lucas, moins fort.	Λουκά, πιο σιγά.	338
Μαρτά: Alors, il faut que tu saches, il se promène en caleçon. Ζαν: Il a été roulé dans la neige. Μαρτά: Dans la neige ? Ζαν: Quand il était bébé.	Να ξέρεις ότι βγαίνει με το σώβρακο.	339
	-Τον κύλισαν στα χιόνια. -Στα χιόνια;	340
	Όταν ήταν μωρό.	341
Μαρτά: Il a été retrouvé dans la neige. Il était grand... comme ça.	Τον βρήκαν στα χιόνια.	342
	Ήταν τόσο μεγάλος...	343
Βικτόρ: Lamentable. D'abandonner son bébé dans la neige. Μαρτά: Ça, c'est les Chinois ça. Οράς: Il est Chinois ? Μαρτά: Il parle pas un mot de français. Que les chinois.	Άθλιο να παρατάς το μωρό στο χιόνι.	344
	-Έτσι είναι αυτοί οι Κινέζοι. -Είναι Κινέζος;	345
	Δεν μιλάει γαλλικά. Μόνο κινέζικα.	346
Βικτόρ: Oh, le v'là ! Le v'là ! Mais, il a pas de pantalon ?	Να τος!	347
	Δεν φοράει παντελόνι;	348
Ερίκ: Il a pas les yeux bridés ? Il est pas mal quand même. Mais il a un peu de ventre.	Δεν έχει σχιστά μάτια;	349
	Δεν είναι άσχημος βέβαια.	350
	Αλλά έχει κοιλίτσα.	351
Οράς: Ça doit être un ancien sumo, ça.	Αυτός πρέπει να ήταν σούμο παλιά.	352
Σύλβια: Tiens, un peu de lecture.	Λίγη ανάγνωση.	353

Τίτλος άρθρου εφημερίδας: Spectaculaire évasion cette nuit à l'hôpital de Lyon	ΘΕΑΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	354
Σύλβια: Bon, alors. Maintenant, tu t'appelles Paolo. T'es peintre et t'es Finlandais. Tu parles pas un mot de français. Ta dernière œuvre. Parfait. C'est elle.	Λοιπόν, τώρα σε λένε Πάολο.	355
	Είσαι Φινλανδός ζωγράφος. Δεν ξέρεις γαλλικά.	356
	Το τελευταίο σου έργο.	357
	Τέλεια.	358
	Αυτή είναι.	359
Σύλβια: Elle marche, elle respire, mais elle est morte. Tout le monde est mort ici. Je finirai pas comme eux. Je vaud mieux que ma vie.	Περπατάει, αναπνέει, αλλά είναι νεκρή.	360
	Όλοι είναι νεκροί εδώ.	361
	Δεν θα καταλήξω σαν αυτούς.	362
	Αξίζω περισσότερα.	363
Κονστάντ: Et pour ça tu es prête à fuer une innocente ?	Για αυτό θα φωτώσεις μια αφώα;	364
Σύλβια: Tuer une innocente ? C'est moi l'innocente. C'est moi qu'elle a tuée.	Να σκωτώσω μια αθώα;	365
	Εγώ είμαι η αθώα.	366
	Αυτή σκότωσε εμένα.	367
Σύλβια: À l'orphelinat, y avait un piano. Quand je jouais, tout le monde se taisait. J'étais heureuse moi à Bucarest. Ils sont venus. Elle et Paolo ils m'ont ramenée, j'avais treize ans. Des années à jouer ici ! Tous les weekends je jouais. Je faisais danser les vieux.	Στο ορφανοτροφείο είχαμε ένα πιάνο.	368
	Όταν έπαιζα όλοι σώπαιναν.	369
	Ήμουν ευτυχισμένη στο Βουκουρέστι.	370
	Αυτή και ο Πάολο ήρθαν και με πήραν.	371
	Ήμουν 13.	372
	Τόσα χρόνια έπαιζα εδώ.	373
	Κάθε σαββατοκύριακο, διασκεδάζα τους γέρους!	374
Σύλβια: S'ils m'avaient donné un professeur, s'ils m'avaient poussée, s'ils m'avaient aimée,	Αν μου έφερναν ένα δάσκαλο...	375
	αν με ωθούσαν, αν με αγαπούσαν...	376

je donnerai de concerts dans le monde entier. J'ai joué gratuitement pendant quinze ans. Tu ne crois pas que ce fric, elle me le doit. Oui, elle me le doit.	Θα έδινα συναυλίες σε όλο τον κόσμο.	377
	Έπαιζα τσάμπα για 15 χρόνια.	378
	Δεν νομίζεις ότι μου τα χρωστάει;	379
	Ναι, μου τα χρωστάει!	380
Σύλβια: Quand j'aurai touché l'héritage, je m'installerai à Paris. J'irai dans la plus grande école de musique. Et un jour... je jouerai à Pleyel.	Όταν πάρω την περιουσία, θα πάω στο Παρίσι.	381
	Θα πάω στην καλύτερη μουσική σχολή.	382
	Και μια μέρα...	383
	θα γίνω πιανίστρια κονσέρτων.	384
Κονστάντ: Et avec... avec quoi je la fuis ? Ma... ma main ? Peux pas. Peux pas. Ça ? Peux pas. Va... va crier. Va... Peux pas ! C'est que dans les pimps que... Mais... Mais... Mais là...	Και με τι να τη φωτώσω;	385
	Με χέρια;	386
	Δεν μπορώ.	387
	Δεν μπορώ.	388
	Αυτό;	389
	Δεν μπορώ.	390
	Θα...	391
	Θα φωνάζει.	392
	Δεν μπορώ.	393
	Στις παινίες...	394
	Αλλά τώρα...	395
Βικτόρ: Ma pompe. On a volé la pompe de mon vélo.	Έκλεψαν την τρόμπα του ποδηλάτου.	396
Μαρτά: Pour ce que t'en faisait du vélo.	Ξεσκιζόσουν στο ποδήλατο.	397
Βικτόρ: Ta bouffe, ça crame.	Το φαΐ καίγεται.	398
Μαρτά: Je sais.	Το ξέρω.	399

Βικτόρ: Pompe toute neuve. C'est un coup de ton étranger. Mais il faut fermer les portes là.	Ολοκαίνουρια τρόμπα. Θα δει αυτός ο ξένος.	400
	Πρέπει να κλείνουμε τις πόρτες.	401
Οράς: Quand je pense que c'est sur le « Corazon » que j'ai rencontré ta mère. Et ce Chinois là...	Όσο σκέφτομαι ότι εκεί γνώρισα τη μαμά σου.	402
Μορισέτ: Il est pas Chinois, il est Finlandais.	-Και τώρα ο Κινέζος...	403
Οράς: Bah, c'est pareil.	-Φινλανδός είναι.	
	Το ίδιο κάνει.	404
Ερίκ: Il ressemble à Vincent, non ? Je te parle. Pourquoi tu veux plus parler, Charlie ? Moi aussi, il me manque, tu sais. En plus, il doit manger n'importe quoi. Il a dû maigrir. Et qui sait qui lui fait du gratin dauphinois, maintenant ?	Δεν μοιάζει στον Βενσέντ;	405
	Σου μιλάω.	406
	Γιατί δεν μιλάς πια, Σαρλί;	407
	Κι εμένα μου λείπει.	408
	Δεν θα τρώει καλά. Θα έχει αδυνατίσει.	409
	Ποιος του κάνει πατάτες ογκρατέν τώρα;	410
Κονστάντ: Ma chère sœur. Le ravitaillement ne passe plus. Pour la première fois, j'ai mangé... du rat.	"Αγαπητή αδελφή"...	411
	"Ο ανεφοδιασμός... σταμάτησε.	412
	"Για πρώτη φορά..."	413
	"Έφαγα... αρουραίο."	414
Κονστάντ: Pour la première fois, j'ai mangé du rat. Ça ressemble à du chat, en plus fibreux.	"Για πρώτη φορά, έφαγα αρουραίο".	415
	"Μοιάζει με γάτα..."	416
	αλλά πιο ινώδης".	417
Σύλβια: C'était à Paolo. Il faisait collection de vieilles cartes postales. Bon. Je vais me mettre... là.	Ήταν του Πάολο. Μάζευε παλιές καρτ ποστάλ.	418
	Θα κοιμηθώ... εδώ.	419
Κονστάντ: Était pas la peine. Moi pas partir, hein ?	Δεν είναι ανάγκη. Εγώ δεν φεύγει.	420

Σύλβια: Moi, pas confiance.	Εγώ δεν εμπιστεύεται.	421
Κονστάντ: Maman chérie. Ici, à Verdun, il fait enfin beau et la boue des tranchées commence à sécher. Mais c'est toujours la chienlit. Merci, Foch.	"Αγαπητή μητέρα...	422
	"Εδώ στο Βερντέν, επιτέλους καλοκαίριασε...	423
	"και η λάσπη στα χαρακώματα αρχίζει να ξεραίνεται.	424
	"Αλλά ακόμα επικρατεί χάος...	425
	"Ευχαριστώ, Φος".	426
Σύλβια: Tu vas tout lire ?	Θα τα διαβάσεις όλα;	427
Κονστάντ: Je fais mes exercices de miction ! La boue des tranchées commence à sécher. Mais c'est toujours la chienlit. Merci, Foch !	Κάνω ασκήσεις "προσφοράς"!	428
	"Η λάσπη στα χαρακώματα αρχίζει να ξεραίνεται.	429
	"Αλλά ακόμα επικρατεί χάος...	430
	"Ευχαριστώ, Φος"!	431
Κονστάντ: Notre caporal en chef, Paul Parpin a été amputé des deux pieds. Caporal... Paul... Paul...	"Ο δεκανέας μας...	432
	"ο Πωλ Παρπέν...	433
	"ακρωτηριάστηκε στα πόδια".	434
	"Ο δεκανέας Πώλ..."	435
Σύλβια: Parpin !	Παρπέν!	436
Κονστάντ: Parpin... amputé des deux pieds. Caporal... Paul Parpin, amputé des deux pieds.	"Ακρωτηριάστηκε στα πόδια".	437
	"Ο δεκανέας, Πωλ Παρπέν...	438
	"ακρωτηριάστηκε στα πόδια".	439
Βικτόρ: Il va voir !	-Τώρα θα δει!	440
Ερίκ: Qu'est-ce que tu veux qu'il fasse une pompe à vélo ? Il a pas de vélo.	-Μα δεν έχει ποδήλατο.	
Βικτόρ: Oui, bah, on commence à prendre la pompe, et puis après la pompe on prend le vélo.	Μετά θα κλέψει και το ποδήλατο.	441
Οράς: C'est l'engrenage ça. Après on pique ta femme.	Αργότερα, και τη γυναίκα σου.	442

Βικτόρ: Ouais, mais pour piquer la mienne, il faudra être vicieux.	Μόνο αν είναι ανώμαλος.	443
Βικτόρ: Il va pas nous emmerder !	<i>Δεν θα μας κάνει ό,τι θέλει.</i>	444
Οράς: Trouvons la pompe déjà. On peut pas accuser sans preuve, non plus.	Ας βρούμε την τρόμπα πρώτα. Θέλουμε αποδείξεις.	445
Ερίκ: Oui, c'est vrai. On peut pas accuser sans preuve. Pas si vite, il y a de trous partout.	Σωστά, αποδείξεις.	446
	Πιο σιγά, έχει λάκκους.	447
Βικτόρ: Bonjour.	Καλημέρα.	448
Οράς: Bonjour.		
Ερίκ: Bonjour.	Καλημέρα.	449
Κοντάντ: Your.		
Βικτόρ: Bon, alors. Est-ce que tu as avoir vu pompe ? Pompe !	Εσύ είδες τρόμπα;	450
	Τρόμπα.	451
Ερίκ: Mais il peut pas comprendre une pompe ou des pompes, ça se dit pas pareil chez eux.	Δεν καταλαβαίνει, δεν έχουν την ίδια λέξη εκεί.	452
Βικτόρ: Oui, il fait semblant de pas comprendre, oui.	Κάνει τον Κινέζο.	453
Οράς: Occupez-le. Je vais aller voir s'il l'a planquée quelque part.	Απασχολήστε τον, θα ψάξω εγώ.	454
Ερίκ: Oui, oui. On va l'occuper.	Θα τον απασχολήσουμε.	455
Ερίκ: Oh ! C'est beau. Ces flocons-là qui... Moi trouver ça beau.	Είναι όμορφο!	456
	Οι χιονονιφάδες...	457
	Εγώ βρίσκω αυτό όμορφο.	458
Βικτόρ: Ça beau, hein ? « Sabot » ! On le trouve « sabot ».	Όμορφο.	459
	Όμορφο!	460
	Το βρίσκουμε όμορφο.	461
Ερίκ: Non, Victor. Tu ne peux pas toute expliquer avec tes chaussures.	Δεν εξηγούνται όλα με τα παπούτσια σου.	462
Βικτόρ: Oui, bon, alors ma pompe...	Ωραία λοιπόν...	463
Οράς: Ça y est ! Je l'ai.	Τη βρήκα!	464

Βικτόρ: Ah, l'enculé !	Το καθίκι!	465
Οράς: Quoi ? C'est pas ta pompe ?	-Δεν είναι δική σου;	466
Βικτόρ: Non. Enfin presque.	-Όχι. Δηλαδή, περίπου.	
Βικτόρ: Dis-moi l'enculé. Ού t'as mis l'autre ?	Πες μου καθίκι, που είναι η άλλη;	467
Ερίκ: Arrête ! Pourquoi il piquerait ta pompe alors qu'il en a déjà une ?	Γιατί να την κλέψει αφού έχει ήδη;	468
Βικτόρ: Alors, toi tu fais comme ton perroquet. Ferme-la !	Σκάσε, σαν τον παπαγάλο σου!	469
Οράς: C'est bon Victor, calme-toi !	Ηρέμησε, Βικτόρ!	470
Βικτόρ: On verra si tu seras calme quand il aura violé ta fille et mis feu à ta baraque.	Εσυ θα είσαι ήρεμος όταν βιάσει την κόρη σου;	471
Ερίκ: En fait, le pauvre, il est complètement terrorisé. Excusez-les. J'ai honte. J'ai honte pour toute la berge ! Il a pas assez souffert, peut-être ? Abandonné dans la neige, tout bébé.	Ο καημένος τρομοκρατήθηκε.	472
	Συγχωρέστε τους.	473
	Ντρέπομαι για όλο το κανάλι!	474
	Υπέφερε αρκετά ως μωρό, παρατημένο στο χιόνι.	745
Βικτόρ: Dis-moi, le yéti ! Ού tu as avoir mis pompe ?	Πες μου, Γέτι!	476
	Που έβαλες τρόμπα;	477
Μαρτά: Je l'ai retrouvée. Elle a été avec ta chignole.	Τη βρήκα! Δίπλα στο χειροδράπανο σου.	478
Σύλβια: Faut y aller maintenant. T'as choisi ?	Πρέπει να πηγαίνουμε. Διάλεξες;	479
Κονσταντ: Non, pas la corde. Peux s'en faire avec la corde. Trop... courte.	Όχι το σχοινί. Φεν κάνει τίποτα.	480
Σύλβια: Trop courte ? Tu veux quoi ? Tu veux l'attraper au lasso ? C'est pour l'étrangler. Bon. Pas la corde.	-Πολύ κοντό. -Τι;	481
	Τι θέλεις; Να την πιάσεις με λάσο;	482
	Να τη στραγγαλίσεις!	483
	Καλά, όχι το σχοινί.	484
	Δεν είναι του βουτύρου.	485

Σύλβια: C'est pas un couteau à beurre. Bon. Pas couteau. Reste plus que la masse. Moi, franchement, c'est ce que j'aurais pris.	Όχι μαχαίρι.	486
	Μένει μόνο η βαριοπούλα.	487
	Αλήθεια, εγώ αυτό θα έπαιρνα.	488
Σύλβια: Non, pas comme ça ! A deux mains. Comme ça... Tu vois ? C'est pas compliqué.	Όχι έτσι!	489
	Με τα δύο χέρια...	490
	Έτσι...	490
	Βλέπεις;	492
	Δεν είναι δύσκολο.	493
Σύλβια: Elle va arriver par le même chemin. Au bout, c'est le cimetière. Il faut que tu... schlak ! Avant qu'elle arrive au cimetière.	Θα φτάσει από εδώ.	494
	Εκεί είναι το νεκροταφείο.	495
	Πρέπει να την...	496
	πριν φτάσει εκεί.	497
Κονστάντ: Mais... Meut-être elle viendra pas.	Και αν φεν έρθει;	498
Σύλβια: Elle viendra. Elle est toujours venue.	Θα έρθει.	499
	Πάντα έρχεται.	500
Σύλβια: Constant, attention. Si je la vois revenir, je vais chez les flics. T'auras pas le temps d'aller très loin. Bon. Tiens, un peu d'argent.	Κονστάντ...	501
	Πρόσεχε.	502
	Αν τη δω να γυρνάει, θα πάρω τους μπάτσους.	503
	Δεν προλαβαίνεις να ξεφύγεις.	504
	Λοιπόν.	505
	Πάρε λίγα χρήματα.	506
Σύλβια: Adieu, Constant. T'es libre. Bonne chance... pour tout.	Αντίο, Κονστάντ.	507
	Είσαι ελεύθερος.	508
	Καλή τύχη...	509

	σε όλα.	510
Ζαν: T'étais sortie ? Je croyais que tu dormais encore.	Βγήκες;	511
	Νόμιζα ότι κοιμόσουν.	512
Σύλβια: Je voulais... Enfin la boulangerie était fermée.	Ήθελα... Ο φούρνος ήταν κλειστός.	513
Ζαν: J'y vais. Tu t'occuperas bien à Melchior ?	Φεύγω.	514
	Θα προσέχεις τον Μέλκιω;	515
Σύλβια: Tu l'amène pas ?	-Δεν θα τον πάρεις;	516
Ζαν: Pas cette fois.	-Όχι αυτή τη φορά.	
Σύλβια: Jeanne, tu pourrais t'habiller exceptionnellement.	Ζαν, θα μπορούσες να ντυθείς...	517
	κατ' εξαίρεση.	518
Ζαν: Là où je vais, je n'ai pas besoin d'être habillée.	Εκεί που πάω, δεν χρειάζεται.	519
Σύλβια: Tu vas pas au cimetière ?	Πας στο νεκροταφείο;	520
Ζαν: Oh, si ! Je vais au cimetière. Fais bien attention à toi.	Σωστά! Πάω στο νεκροταφείο.	521
	Να προσέχεις.	522
Τραγουδι Ζαν: Sur un air de valse mon cœur a pris feu, pourtant tout près de l'eau. C'était un dimanche, ta main sur mes hanches et dans tes yeux mi-clos. J'ai vu tout un monde où je serai bien, tout plein d'enfants, de joie. Une simple guinguette a tourné ma tête pour toujours vers toi.	<i>Με μια μελωδία βαλς</i>	523
	<i>η καρδιά μου πήρε φωτιά κοντά στο νερό.</i>	524
	<i>Ήταν μια Κυριακή</i>	525
	<i>με το χέρι σου στη μέση μου, κοίταξα στα μισόκλειστα σου μάτια.</i>	526
	<i>Είδα έναν νέο κόσμο όπου ένιωθα ωραία</i>	527
	<i>γεμάτος παιδιά κι ευτυχία.</i>	528
	<i>Ένας απλός χορός έστρεψε το βλέμμα μου</i>	529
	<i>για πάντα σ'εσένα.</i>	530
Κονσταντ: Madrame ? Madrame ?	Κρυψία!	531

Ζαν: Paolo !	Πάολο!	532
Κονστάντ: M'oui.	Μαι!	533
Οράς: Voilà, ma p'tite dame. Silvia, un peu du fromage ? Ta mère aime bien ça.	Ορίστε!	534
Σύλβια: Je suis inquiète.	Σύλβια, λίγο τυρί;	535
Οράς: Du roquefort ?	Αρέσει στη μαμά σου.	
Σύλβια: Elle est pas rentrée du cimetière.	-Ανησυχώ.	536
Οράς: J'ai une belle fourme aussi. Tu veux voir ma fourme ?	-Λίγο ροκφόρ;	
Σύλβια: Horace, je suis inquiète !	Δεν γύρισε σπίτι.	537
Οράς: Mais qu'est-ce que tu veux qu'il arrive à ta mère ? Mauricette ! Mauricette ! Donne-lui donc du roquefort.	Έχω και ωραίο φουρμ.	538
Φωνή: Hé, Horace ?	Θες να το δεις;	
Οράς: J'arrive.	Οράς, ανησυχώ!	539
Σύλβια: Je suis inquiète.	Τι μπορεί να έπαθε;	540
Ζαν: Ça va ? Elle te va très bien cette chemise.	Μορισέτ!	541
Κονστάντ: Heu...	Δώσ'της λίγο ροκφορ.	542
Ζαν: Mais, t'as la même taille comme mon pauvre Paolo.	Έρχομαι!	543
Κονστάντ: Moi partir.	Ανησυχώ.	544
Ζαν: C'est le ciel qui t'a envoyé. On ne voulait pas de moi, là-haut. C'était pas mon heure. Tu comprends pas le français, hein ? Paolo, jure-moi que tu ne vas pas comprendre ce que je vais dire. Jure, jure !	Όλα εντάξει;	545
	Σου πάει αυτό το πουκάμισο.	546
	Έχεις το ίδιο μπόι με τον Πάολο.	547
	Εγώ φεύγει.	548
	Σε έστειλαν οι ουρανοί.	549
	Δεν με ήθελαν εκεί πάνω. Ήταν νωρίς.	550
	Δεν καταλαβαίνεις γαλλικά, έτσι;	551
	Ορκίσου ότι δεν θα καταλάβεις αυτό που θα σου πω.	552
	Ορκίσου.	553

Zan: Alors, je vais tout te dire. Dans ma vie, mon cœur s'est mis à battre deux fois. La première fois c'est quand j'ai vu Paolo, et il avait un sourire. Je l'ai tout de suite aimé. Et la deuxième fois c'est quand je t'ai vu, toi, Paolo.	Θα σου τα πω όλα λοιπόν.	554
	Στη ζωή μου, η καρδιά μου χτύπησε δυο φορές.	555
	Μια όταν είδα τον Πάολο, με το χαμόγελο του.	556
	Τον ερωτεύτηκα αμέσως.	557
	Και η δεύτερη φορά ήταν όταν είδα εσένα, Πάολο.	558
Κονστάντ: Moi, Paolo.	Εγώ Πάολο.	559
Zan: Paolo s'appelait Paolo, comme toi, Paolo. Et toi aussi, je t'aimé tout de suite.	Ο Πάολο λεγόταν κι εκείνος Πάολο.	560
	Κι εσένα σε ερωτεύτηκα αμέσως.	561
Ερίκ: Je t'ai fait un bon grog. Bon, j'ai mis vos affaires à laver. Après, moi... sécher. Après, moi repasser. Après, moi redonner à vous.	Σου έκανα ένα ωραίο ζεστό.	562
	Έπλυνα τα ρούχα σας.	563
	Μετά εγώ στεγνώσει...	564
	Μετά εγώ σιδερώσει...	565
	Μετά εγώ δώσει σε εσάς.	566
Ερίκ: S'il n'avait pas été là, à l'heure qu'il est... Mon Dieu, mon Dieu, ma petite Jeanne ! Pourquoi t'as voulu nous quitter ? C'est fini.	Αν δεν ήταν εκεί, τώρα θα... Θεέ μου.	567
	Θεέ μου, καλή μου Zan.	568
	-Γιατί θα μας αφήνες; -Τελείωσε τώρα.	569
Zan: C'est bien, c'est bien.	Όλα καλά.	570
Ερίκ: Il comprend rien ? Parce que c'est marrant. Je le voyais beaucoup plus musclé.	Δεν καταλαβαίνει λέξη;	571
	Είναι περίεργο. Τον είχα για πολύ πιο γυμνασμένο.	572
Zan: Mais c'est un artiste.	Είναι καλλιτέχνης.	573
Ερίκ: Demis Roussos, c'est aussi un artiste. Et t'as vu ses épaules ? C'est un homme...	Κι ο Ντέμης Ρούσσος. Άλλα είδες τις πλάτες του;	574

	Είναι άντρας...	575
Τραγούδι Ζαν & Ερίκ: Quand je t'aime, je ne sais plus qui je suis. Un mendiant ou un messie.	<i>Όσο σ'αγαπώ, δεν ξέρω πια αν είμαι</i>	576
Κονσταντ: Moi partir.	<i>ένας ζητιάνος ή ένας μεσσίας.</i>	577
Τραγούδι Ζαν & Ερίκ: Quand je t'aime.	Εγώ φύγει.	578
Ζαν: Tu vas peindre ? Peindre ?	<i>Όσο σ'αγαπώ...</i>	579
	Θα ζωγραφίσεις;	580
	Ζωγραφίσεις...	581
Σύλβια: Jeanne ! Oh, Melchior.	Ζαν;	582
	Μέλκιор.	583
Ερίκ: Tu es là ! Tu es là. Oh ma chérie, ma chérie. Ta mère, ta pauvre mère, c'est terrible...	Ήρθες!	584
	Καλή μου.	585
	Η καημένη η μητέρα σου, είναι τρομερό...	586
Σύλβια: Je m'en doutais. J'avais un pressentiment. J'en étais sûre. C'est affreux, Eric ! Mon Dieu, mon Dieu ! Qu'est-ce que je vais devenir ? Qu'est-ce que tu fais là ? Pourquoi t'est pas parti ?	Το ήξερα. Είχα ένα προαίσθημα.	587
	Ήμουν σίγουρη, είναι φρικτό!	588
	Ερίκ!	589
	Θεέ μου!	590
	Τι θα απογίνω εγώ;	591
	Τι κάνεις εδώ; Δεν έφυγες;	592
Σύλβια: Elle était plus qu'une mère pour moi. Elle était comme... Elle était comme... un père. Ερίκ: Non, non ! Sylvia c'est.	Ήταν παραπάνω από μητέρα για μένα.	593
	Ήταν σαν...	594
	σαν...	595
	-Πατέρας!	596
	-Όχι, Σύλβια...	
Σύλβια: Je lui avais acheté du fromage. Du roquefort. Elle enlevait le moisi du roquefort. Il	Της πήρα τυρί, ροκφόρ!	597
	Έβγαζε τη μούχλα απ'το ροκφόρ.	598

ne restait plus grand-chose, forcément. Mais le peu qu'il restait, fallait voir comme elle le mangeait.	Δεν έμενε πολύ.	
Ερίκ: Ta mère enlève le moisi du roquefort ? Les petits morceaux bleus ?	Αλλά το λίγο που έμενε, έπρεπε να δείτε πως το έτρωγε.	599
Σύλβια: Non, verts.	Βγάζει τη μούχλα απ'το ροκφόρ;	600
Ερίκ: Mais, elle est folle. C'est le meilleur.	-Τα μπλε κομματάκια; -Πράσινα.	601
Κονσταντ: Je... je...	Τρελάθηκε. Είναι το καλύτερο.	602
Σύλβια: Je ne mangerai plus de roquefort. Jamais.	Εγώ...	603
Ερίκ: Mais si. Et ta mère aussi, dès ce soir.	Δεν θα ξαναφάω ροκφόρ.	604
Σύλβια: Quoi ?	Ποτέ!	605
Ερίκ: Mais il faut qu'elle arrête d'enlever le moisi.	Μα βέβαια! Θα φάτε και οι δυο σας απόψε.	606
Σύλβια: Elle est...	-Τι; -Αλλά χωρίς να βγάζει τη μούχλα.	607
Ερίκ: Elle est dans sa chambre. Elle récupère. Au revoir Paolo !	-Είναι... -Στο δωμάτιο της.	608
Ερίκ: Il doit partir.	Αναρρώνει!	609
Σύλβια: Ah, il doit partir.	Στο καλό, Πάολο!	610
Ερίκ: La peinture, ça sèche vite.	-Πρέπει να φύγει. -Αλήθεια;	611
Σύλβια: Non ! Il est pas pressé de partir.	-Ξεραίνεται το χρώμα. -Όχι!	612
Ζαν: Je te demande pardon, je suis une égoïste. Je ne recommencerai plus. Je te jure.	Δεν βιάζεται.	613
Ερίκ: Elle croyait ne plus te revoir. Elle était en larmes.	Συγγνώμη, είμαι εγωίστρια.	614
	Δεν θα ξαναγίνει, ορκίζομαι.	615
	Νόμιζε ότι δεν θα σε ξαναδεί. Ξέσπασε σε δάκρυα.	616

Ζαν: C'est vrai ?	-Αλήθεια;	617
Σύλβια: Ah, oui !	-Ναι.	
Ζαν: S'il avait pas été là, quelques secondes de plus c'est...	Αν δεν ήταν εκεί, λίγα δεύτερα ακόμα και...	618
Ερίκ: Ah, oui ! Tu peux le remercier.	-Μπορείς να πεις ευχαριστώ.	619
Σύλβια: Merci !	-Ευχαριστώ!	
Ζαν: Mieux que ça. Il m'a sauvé la vie, ta maman.	Όχι έτσι. Έσωσε τη ζωή της μαμάς.	620
Σύλβια: Merci ! Tu vas le payer cher, tu le sais. Tu vas retourner en prison. T'es content ?	Ευχαριστώ!	621
Κονστάντ: Non. Non, non, non.	Θα το πληρώσεις ακριβά.	622
	Θα γυρίσεις στη φυλακή.	623
	-Ευχαριστημένος;	624
	-Όχι!	
Σύλβια: Si tu n'avais pas été là ! Merci !	Αν δεν ήσουν εκεί...	625
	Ευχαριστώ!	626
Ζαν: Sylvia, il est bien remercié maintenant. De toute façon, il ne comprend pas ce que tu dis.	Φτάνει τώρα.	627
	Άλλωστε δεν καταλαβαίνει.	628
Ζαν: Tu pars ?	-Φεύγεις;	629
	-Ναι.	
Σύλβια: Ah, oui ! J'ai quelqu'un à voir.	Έχω να δω κάποιον.	630
Σύλβια: Tu m'accompagnes au commissariat ? Comme tu veux.	Θα με συνοδεύσεις στο τμήμα; Εντάξει.	631
Κονστάντ: Tu veux quoi ? Tu veux gousziller Jeanne ou avoir du fric ? Hein ? C'est quoi ton rêve ? Jouer du piapo à Cleyel ? T'est ta, non ?	Τι θες;	632
	Να στοκώσεις τη Ζαν ή τα φράγκα;	633
	Τι ονειρεύεσαι;	634
	Να παίζεις πιάπιο στο Παρίσι;	635
Σύλβια: Quand tu t'énerves, on comprend encore moins de ce que tu dis.	Όταν νευριάζεις, δεν καταλαβαίνω τίποτα.	636
Κονστάντ: Pas obligé de sucprimer Jeanne. J'ai un gland. Un super gland.	Δεν χρειάζεται να σκοτώσει Ζαν.	637

Σύλβια: Un gland ? Un plan !	Έχω ένα "κλάνω".	638
Κονστάντ: Oui, un... Un super plan.	Ένα τέλειο "κλάνω".	639
	Ένα "κλάνω"; Ένα πλάνο!	640
	Ναι, ένα τέλειο πλάνο.	641
Σύλβια: Et c'est surtout pour gagner de temps et sauver ta peau.	Προσπαθείς να σώσεις το τομάρι σου.	342
Σύλβια: Mais... Ah !		
Κονστάντ: Mousse-toi !	Κουμήσου!	643
Σύλβια: Quoi ?	-Μα τι...	644
Κονστάντ: Mousse-toi !	-Κουμήσου!	
Σύλβια: Qu'est-ce que tu fais ? Qu'est-ce que tu fais ? Non ! Arrête-toi ! T'es fou ? Laisse-moi descendre ! Arrête-toi ! Non, non !	Τι κάνεις;	645
	Τι κάνεις; Μη!	646
	Σταμάτα!	647
	Είσαι τρελός; Άσε με να κατέβω!	648
	Σταμάτα!	649
	Όχι!	650
Κονστάντ: Oui ! Oui, j'essaye de sauver ma peau. C'est normal, non ? Tu veux pas mon plan ? Z'accord ! Tu l'auras moulu ! C'est quoi ton iode ?	Ναι, θέλω να σώσω το τομάρι μου. Δεν είναι λογικό;	651
	Δεν θες το πλάνο μου; Εζάξει!	652
Σύλβια: Vingt-quatre, trente-six.	Φήγαινες γυρεύοντας.	653
Κονστάντ: Vingt-quatre... trente-six...	-Το PIN; -2436.	654
	2436.	655
Κονστάντ: Maintenant, vais t'étrangler. Le corps, on couvrera pas avant... C'est ça ? Réfléflis, Vilja. C'est ça tu veux je fais ? C'est facile, tu le sais. T'es tite petite.	Νώρα θα σε πνίξω.	656
	Δεν θα σε βρουν.	657
	Αυτό θέλεις; Φκέψου καλά, Βύλβια!	658
	Αυτό θέλεις να κάνω; Πανεύκολο.	659

Κονστάντ: Un petit cou. Des petites paules. Des petits bras. Regarde ! Regarde ! Tu sens comme tu es un tout petit chose de rien ? Je sens ton cœur. On cirait un petit lapin pris dans les mares d'une voiture. Je pourrais... Et après libre.	Είσαι μικροσκοπική. 660
Κονστάντ: Je veux t'aider, Vilja. Cet argent, elle doit à toi. Oui, tu vaux mieux que ta vie. Oui, quand tu joues, on dirait un cascade. Un petit cascade qui vient couler à l'impéreur. Et après, on est noyé, noyé dans du chaud et... Et on se sent sec, tout froid, quand le piano s'arrête.	Μικρό λαιμουδάκι, μικροί ώμοι, μικρά χεράκια. 661
Σύλβια: Tu parles presque normalement quand tu es calme.	Κοίτα. 662
Ερίκ: Et il a plongé comme ça toute habillé.	Νιώθεις πως είσαι ένα μικρό τίποτα; 663
Βικτόρ: Quand tu sauves quelqu'un, tu cherches pas ton maillot.	Νιώθω την καρδιά σου. 664
Ερίκ: Pauvre Jeanne, qui aurait pu se douter ? Elle, toujours si... si...	Σαν ένα ποντικάκι που φιάστηκε στη φάκα. 665
Μαρτά: Si...	Θα μπορούσα να... 666
Βικτόρ: Si...	Και μετά ελεύθερος. 667
Μορισέτ: Si aquatique ?	Θέλω να βοηθήσω. Σου χρωστάει τα χρήματα. 668
	Ναι, αξίζεις περισσότερα. 669
	Ναι, όταν παίζεις είναι σαν καταρράκτης. 670
	Ένας καταρράκτης φου ρέει μέσα σου. 671
	Και μετά βυθίζεσαι... στα ζεστά. 672
	Και νιώθεις άδειος και ψυχρός όταν το πιάνο σταματά. 673
	Μιλάς σχεδόν κανονικά όταν είσαι ήρεμος. 674
	Και βούτηξε μέσα με τα ρούχα. 675
	Όταν σώζεις κάποιον, δεν γυρεύεις και μαγιό. 676
	Καμμενούλα Ζαν, ποιος να το περίμενε. 677
	Πάντα τόσο... τόσο... 678
	-Τόσο... -Τόσο... 679

Οράς: Si déprimée.	Τόσο υδρόβια;	680
	Τόσο θλιμμένη.	681
Μαρτά: Enfin, de là à vouloir en finir. On pouvait pas se douter.	Αλλά να θέλει να βάλει τέλος; Που να ξέραμε;	682
Βικτόρ: Six ans en chemise de nuit, c'est un signe quand même.	Έξι χρόνια με το νυχτικό, μάλλον ήταν σημάδι.	683
Ερίκ: Sans compter les volets. Toujours fermés.	Και τα παντζούρια πάντα κλειστά.	684
Βικτόρ: Vingt-deux, v'là Manaudou !	Έφτασε η κολυμβήτρια!	685
Μαρτά: Enfin, Jeanne, veux-tu te recoucher ? T'es folle de te lever.	Δεν ξεκουράζεσαι; Είσαι τρελή.	686
Ζαν: Eric, je crois que j'aurais besoin que tu me fasses la racine.	Ερίκ, νομίζω πρέπει να μου κάνεις τη ρίζα.	687
Ερίκ: Jeanne, t'as pas de racine. T'as les cheveux complètement blancs.	Δεν έχεις ρίζα, τα μαλλιά σου είναι λευκά.	688
Μαρτά: Eric a raison, t'as pas de racine.	Έχει δίκιο, δεν έχεις ρίζα.	689
Βικτόρ: Bah... non.	-Όχι.	690
Οράς: Bah... non.	-Όχι.	
Ζαν: J'ai pas de racine ? J'ai des cheveux qu'ont pas de racine. Alors, vous vous avez tous des cheveux avec des racines et moi... Ils tiennent comment mes cheveux ? Je les colle tous les matins ? Très bien. Je vais aller chez un vrai coiffeur.	Δεν έχω ρίζα;	691
	Έχω μαλλιά χωρίς ρίζες;	692
	Όλοι έχετε μαλλιά με ρίζες, αλλά εγώ...	693
	Πως κρατιούνται; Τα κολλάω κάθε πρωί;	694
	Πολύ καλά. Πάω σε έναν πραγματικό κομμωτή.	695
Ερίκ: C'est bon, Jeanne ! Allez, viens ! Je vais t'arranger tout ça. C'est simple. Un petit balayage... Sinon, Je les raccourcis un ou deux centimètres.	Εντάξει, Ζαν.	696
	Έλα! Θα τα φτιάξουμε.	697
	Είναι απλό.	698
	Ένα μπαλαγιάζ.	699

	Ἡ λίγο κόντεμα...	
Σύλβια: Bon, disons que pour m'installer, trente mille euros, c'est bon.	Ας πούμε ότι για να φύγω, 30.000 ευρώ μου αρκούν.	700
Κονστάντ: T'auras tes trente moules. Elle donnera. Je saurai la monvaincre.	Θα σου τα βώσει. Ξέρω μως να την πείσω.	701
Σύλβια: La convaincre ? Toi ? C'est ça ton plan ? Il est nul ! Elle a toujours refusé de m'aider, et là, elle ferait un chèque rien que pour tes beaux yeux ?	Να την πείσεις; Εσύ;	702
	Αυτό είναι το πλάνο; Είναι χαζό. Ποτέ δεν ήθελε.	703
Κονστάντ: Elle a eu le fou de coudre.	Τώρα θα τα δώσει για χάρη σου;	704
Σύλβια: Le coup de foudre ! Pour qui ?	Εραυνοβόλος κέρωτας.	705
	Κεραυνοβόλος έρωτας!	706
Κονστάντ: Moi.	Για ποιόν;	707
Σύλβια: Jeanne a eu le coup de foudre pour toi ? Jeanne et toi... Jeanne est amoureuse de toi ?	Εμένα.	708
	Η Ζαν ερωτεύτηκε εσένα κεραυνοβόλα;	709
Κονστάντ: Tu peux pas fomfrendre. Parce que toi, là, ça bat que quand t'as peur.	Η Ζαν κι εσύ...	710
Μορισέτ: Un dégradé comme ça, c'est mignon, non ? Charlie, tu pourrais répondre quand on parle.	Είναι ερωτευμένη μαζί σου;	711
Ερίκ: Tu sais, depuis que Vincent est parti, plus un mot. Plus rien. Il s'en remet pas.	Δεν φαφαλαβαίνεις.	712
Σύλβια: Tu vas la convaincre comment ? T'es Finlandais, tu parles pas un mot de français.	Γιατί αυτό χτυπάει μόνο όταν φοβάσαι.	713
Κονστάντ: J'ai besoin d'une heure avec elle. Une heure en tête à tête.	Ωραίο φιλάρισμα, συμφωνείς;	714
Σύλβια: T'es bien sûr de toi.	Σαρλί, απάντα όταν σου μιλάνε.	715
	Από όταν έφυγε ο Βενσάν, δεν έχει βγάλει ούτε λέξη.	716
	Πως θα την πείσεις; Είσαι Φινλανδός, δεν ξέρεις γαλλικά.	717
	Πρέπει να μείνω για μια ώρα φόνος μαζί της.	718
	-Είσαι σίγουρος; -Για εκείνη, ναι.	719

Κονστάντ: C'est d'elle que je suis sûr.	Μαμά;	720
Σύλβια: Maman ? Maman ? Paolo est là. Il veut savoir comment tu vas. Je peux le faire entrer ?	Ήρθε ο Πάολο. Θέλει να μάθει πως είσαι.	721
Κονστάντ: Une heure ou deux, hein ?	Να περάσει;	722
Σύλβια: Jeanne ? Jeanne ?	Για μια ή δύο ώρες...	723
Σύλβια: Je vais aller voir ce qui se passe. On se retrouve à la péniche.	Ζαν;	724
Μορισέτ: Ou alors, un carré ?	Πάω να δω τι έγινε. Τα λέμε στη βάρκα.	725
Ερίκ: Et un bol ?	Ή ένα καρέ.	726
Σύλβια: Eric !	Ένα μπολ μαλλί;	727
Ερίκ: On est là ! Hein, un bol ? Un beau bol !	-Ερίκ! -Εδώ είμαστε!	728
Σύλβια: Avec Paolo, on t'a cherchée partout. Tu nous as fait peur.	Ένα μπολ; Ένα ωραίο μπολ.	729
Ζαν: Il était inquiet ?	Σε ψάχναμε παντού με τον Πάολο.	730
Σύλβια: Très. Mais qu'est-ce que tu...	-Μας τρόμαξες. -Ανησύχησε;	731
Ζαν: Je fais mes racines.	Πολύ.	732
Σύλβια: Non, enfin, t'as pas de...	-Μα τι; -Κάνω τη ρίζα.	733
Ζαν: Si, si ! J'en ai comme tout le monde.	-Δεν έχεις... -Έχω όπως όλοι.	734
Σύλβια: Paolo t'a sauvé la vie, et je pense que ce serait bien si tu...	Ο Πάολο σου έσωσε τη ζωή...	735
Ερίκ: Faut rincer !	και νομίζω θα ήταν ωραίο...	736
Ζαν: Une minute. Je comptais lui faire un cadeau. Mais quoi ? Quand on ne connaît pas les gens... Alors, je me disais, peut-être... l'inviter à dîner. Chez moi... ce soir.	Ωρα για λούσιμο!	737
	Ένα λεπτό.	738
	Ήθελα να του κάνω ένα δώρο, αλλά δεν ξέρω τα γούστα του.	739

	Άρα σκεφτόμουν μήπως...	740
	να τον καλέσω για δείπνο...	741
	σπίτι μου... απόψε.	742
Σύλβια: Oui, c'est une bonne idée.	Ναι, καλή ιδέα.	743
Ζαν: Faut rincer.	Ώρα για λούσιμο.	744
Σύλβια: Jeanne t'attend à la maison pour dîner. Huit heures. Elle m'a bien fait comprendre que je n'étais pas invitée.	Η Ζαν σε περιμένει σπίτι για δείπνο.	745
	Στις οκτώ.	746
	Ήταν σαφές ότι δεν είμαι καλεσμένη.	747
Κονστάντ: Ça va pas ?	Όλα καλά;	748
Σύλβια: T'as raison. Elle est complètement folle de toi !	Είχες δίκιο. Είναι εντελώς τρελή για σένα.	749
Κονστάντ: Je l'avais dit.	-Το είπα.	750
Σύλβια: Incroyable ! Mais qu'est-ce que tu lui as fait ?	-Απίστευτο!	
Κονστάντ: Nien ! Nien mu tout !	-Τι της έκανες; -Μίμοτα αμολύτως!	751
Σύλβια: Non, non, non. La première fois, quand tu l'as vue, il s'est passé quoi, exactement ?	Την πρώτη φορά που την είδες, τι ακριβώς έγινε;	752
Κονστάντ: Jeanne...	Η Ζαν...	753
Σύλβια: Coulait. Oui.	Βυθιζόταν, ναι.	754
Κονστάντ: J'ai sorti de l'eau et... Elle était longée, comme ça.	Την έβγαλα από νερό και ήταν απλωμένη έτσι.	755
Σύλβια: Oui, et alors ?	Και;	756
Κονστάντ: Alors... j'ai... J'ai fait ça : « Jeanne, Jeanne, Jeanne ? » Jeanne... rien.	Και έκανα αυτό...	757
	Και η Ζαν, τίποτα.	758
Σύλβια: Tu lui as pris le pouls ?	-Της πήρες τον σφυγμό; -Όχι, δεν...	759
Κονστάντ: Non, non, non ! J'ai...		

Σύλβια: Non ! Pour savoir si quelqu'un est mort, tu lui prends le pouls ou la...	Για να δεις αν κάποιος πέθανε, παίρνεις τον σφυγμό ή την...	760
Κονστάντ: Carotide !	Καροτίδα!	761
Σύλβια: Oui. Voilà. Non ?	-Σωστά. -Όχι.	762
Κονστάντ: Non, non, non. Je...	-Της έπιασες τη μύτη. Γιατί;	763
Σύλβια: Tu lui pincas le nez ? Pourquoi tu lui pincas le nez ?	-Για...	
Κονστάντ: Pour le...	Της έδωσες το φιλί της ζωής. Και μετά;	764
Σύλβια: Ah, tu lui fais du bouche à bouche. Et après ?	Μετά έκανα...	765
Κονστάντ: Après je fais : « Jeanne, Jeanne ? » Et Jeanne... rien.	Και η Ζαν... τίποτα.	766
Σύλβια: Et alors ?	Και μετά;	767
Κονστάντ: Alors, je recommence.	Και μετά... το ξαναέκανα.	768
Σύλβια: Et ça... Ça suffit pour...	Και αυτό...	769
	Αυτό αρκεί για...	770
Κονστάντ: Oui.	Ναι.	771
Ζαν: It's open! Melchior, dans ton panier ! Bonsoir.	Είναι ανοιχτά!	772
	Μέλκιωρ, στο καλάθι σου.	773
	Καλησπέρα.	774
Ζαν: J'ai fait un peu de poisson... cru. Comme chez vous. Mai, il n'y aura pas de renne. Ici, on en a pas. Par contre, de la vodka, on a. Tchín !	Έκανα λίγο ψάρι.	775
	Ωμό.	776
	Όπως στη χώρα σας.	777
	Αλλά δεν έχει τάρανδο. Εδώ δεν έχουμε.	778
	Αντιθέτως...	779
	Βότκα...	780
	έχουμε!	781

	Εις υγείαν!	782
Zαν: Je sais que chez vous, vous mangez souvent par terre. C'est pour ça que... Nous non, nous, chaises. On dirait un pique-nique. Pique... Enfin, voilà quoi.	Ξέρω ότι στη χώρα σας, τρώτε συχνά στο πάτωμα.	783
	Γι' αυτό...	784
	Εμείς όχι. Εμείς καρέκλες.	785
	Σαν πικ νικ.	786
	Πικ...	787
	Τέλος πάντων.	788
	Zαν.	789
Κονστάντ: Jeanne. Je comprends bien le français. Je parle aussi un peu. J'ai appris en Finlande. J'ai menti casque... Je voulais pas qu'on pienne me parler et... Je voulais être seul, concentré sur mon peinture. Ce sera notre secret. Chut...	Παταλαβαίνω τη γλώσσα.	790
	Επίσης, μιλάω λίγο.	791
	Έμαθα στη Φινλανδία.	792
	Είπα φσέματα γιατί...	793
	δεν ήφελα να μου μιλάνε.	794
	Ήφελα να είμαι μόνος. Συγκεντρωμένος στη ζωγραφική μου.	795
	Θα είναι το μυστικό μας.	796
Zαν: Et Sylvia ?	-Και η Σύλβια;	797
Κονστάντ: Non, non, non. Elle sait pas bon plus.	-Ούτε αυτή το ξέρει.	

Σχολιασμός

Η ταινία

Η ταινία με τίτλο *Donnant donnant* αποτελεί την τρίτη κατά σειρά ταινία της Isabelle Mergault και κυκλοφόρησε στη Γαλλία στις 6 Οκτωβρίου 2010. Το σενάριο της ταινίας έχει γραφτεί από την ίδια την σκηνοθέτιδα σε συνεργασία με τον σεναριογράφο και στιχουργό Jean-Pierre Hasson. Η Isabelle Mergault είναι γαλλίδα ηθοποιός, σκηνοθέτιδα, σεναριογράφος, συγγραφέας και δραματουργός. Ξεκίνησε την καριέρα της ως ηθοποιός τη δεκαετία του 1980, υποδύομενη κυρίως δευτερεύοντες κωμικούς ρόλους, ενώ το 1991 αποσύρθηκε από την ηθοποιία για να επιδοθεί στη συγγραφή διαλόγων και σεναρίων για την τηλεόραση και τον κινηματογράφο. Το 2005 σκηνοθέτησε την πρώτη της ταινία με τίτλο *Je vous trouve très beau*, και ακολούθησαν οι *Enfin veuve* και *Donnant*, το 2008 και 2010 αντίστοιχα.

Η συνολική διάρκεια της ταινίας είναι 99', ενώ το απόσπασμα με το οποίο ασχολούμαστε στην παρούσα εργασία αποτελείται από τα πρώτα 60'. Το *Donnant donnant* ανήκει στο είδος της κωμωδίας, ενώ περιέχει στοιχεία μαύρης κωμωδίας. Η πλοκή του αποσπάσματος έχει ως εξής. Ο κεντρικός χαρακτήρας είναι ο Κονσταντ Μπιγιό, ο οποίος φυλακίζεται για τη δολοφονία ενός τραπεζίτη, που σύμφωνα με τον ίδιο ήταν ατύχημα. Έπειτα από ένα εγκεφαλικό επεισόδιο, ο Κονσταντ μεταφέρεται στο νοσοκομείο της Λυών, όπου ξυπνάει όντας σε αφασία. Παρά ταύτα, καταφέρνει να το σκάσει από το νοσοκομείο και βρίσκει καταφύγιο σε μια εγκαταλελειμμένη βάρκα σε κάποιο απομακρυσμένο κανάλι. Εκεί συναντάει τη Σύλβια, μια νεαρή γυναίκα η οποία τον αναγνωρίζει. Προτού τον καταγγείλει στην αστυνομία, του προτείνει μια συμφωνία νομίζοντας ότι είναι επαγγελματίας δολοφόνος. Με αντάλλαγμα τη σιωπή της, του προτείνει να σκοτώσει την Ζαν, την καταθλιπτική θετή της μητέρα, ώστε να κληρονομήσει την περιουσία της. Ο Κονσταντ δέχεται την συμφωνία, όμως, δεν καταφέρνει να σκοτώσει τη γυναίκα, αντιθέτως, τη σώζει από απόπειρα αυτοκτονίας. Η Σύλβια, εκνευρισμένη, επιθυμεί να τον καταγγείλει στην αστυνομία, όμως εκείνος τη σταματάει. Οι δυο τους καταστρώνουν μαζί ένα σχέδιο ώστε να πείσουν τη Ζαν, εκμεταλλευόμενοι τα αισθήματα που νιώθει για τον Κονσταντ, να δώσει τα χρήματα που χρωστάει στη θετή της κόρη.

Ανάλυση κειμένου-πηγή

Σύμφωνα με την κειμενική τυπολογία της Reiss (Munday 2001: 73) τα κείμενα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: τα *πληροφοριακά* (informative), τα *εκφραστικά* (expressive) και τα *προτρεπτικά* (operative) κείμενα. Σε αυτά προσθέτει έναν τέταρτο κειμενικό τύπο, τα *οπτικοακουστικά* κείμενα (Γραμμενίδης et al. 2015: 51), [αγγ. *audiomedial texts* (Munday 2001: 73)]. Αυτός περιλαμβάνει γραπτά κείμενα τα οποία παρουσιάζονται με προφορικό τρόπο, καθώς και κείμενα συνοδευόμενα από εξωγλωσσικά στοιχεία. Εφόσον πρόκειται για ταινία, το απόσπασμά μας ανήκει στον τελευταίο αυτόν κειμενικό τύπο. Το κοινό στο οποίο απευθύνεται το πρωτότυπο κείμενο είναι γαλλόφωνο, ενήλικο αλλά και ανήλικο, το οποίο κατέχει τις νόρμες της γαλλικής γλώσσας και τα ιδιαίτερα στοιχεία του γαλλικού πολιτισμού. Τα κανάλια επικοινωνίας μέσω των οποίων προσλαμβάνεται το πρωτότυπο απόσπασμα είναι το οπτικό και το ακουστικό. Το ύφος των διαλόγων είναι σε γενικές γραμμές οικείο, καθημερινό, λαϊκό, και σε κάποιες περιπτώσεις χυδαίο. Το λεξιλόγιο κινείται σε ανάλογα πλαίσια, με χρήση στοιχείων αργκό σε ορισμένες περιπτώσεις. Ποικίλα επίπεδα λόγου χρησιμοποιούνται ανάλογα με το εκάστοτε περιεχόμενο. Για παράδειγμα, οι υφολογικές επιλογές του γιατρού κατά τον διάλογο του με τον ασθενή διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από αυτές των φυλακισμένων στους μεταξύ τους διαλόγους.

Ανάλυση κειμένου-στόχου

Σύμφωνα με τη θεωρία του Σκοπού [αγγ. *Skopos Theory* (Munday 2001: 79)], «η βασική αρχή που καθορίζει κάθε μεταφραστική διαδικασία είναι ο στόχος (Σκοπός) της συνολικής μεταφραστικής δράσης» (Nord 2014: 70). Όσον αφορά το απόσπασμα μας, ο σκοπός του μεταφράσματος είναι ίδιος με τον σκοπό του πρωτοτύπου και έγκειται στο να ψυχαγωγήσει το κοινό, δεδομένου ότι πρόκειται για κωμωδία. Σύμφωνα με τους Reiss και Vermeer (όπως αναφέρεται στο Munday 2001: 80), στο πλαίσιο της θεωρίας του Σκοπού, το μετάφρασμα αποτελεί προσφορά πληροφοριών σε έναν πολιτισμό-στόχο και στη γλώσσα αυτού σχετικά με μια προσφορά πληροφοριών σε έναν πολιτισμό-πηγή και στη γλώσσα αυτού. Στην προκειμένη περίπτωση, οι αποδέκτες του κειμένου-στόχου είναι Έλληνες, τόσο ενήλικες όσο και ανήλικοι, και θεωρείται αυτονόητο ότι αγνοούν τις νόρμες της γαλλικής γλώσσας και πολλά από τα στοιχεία του γαλλικού πολιτισμού, σε αντίθεση

με τους γαλλόφωνους αποδέκτες του πρωτότυπου κειμένου. Συνεπώς, αν και ο σκοπός της μετάφρασης παραμένει ίδιος, δηλαδή η ψυχαγώγηση του κοινού και η πρόκληση γέλιου, τα γλωσσικά και πολιτισμικά δεδομένα του πολιτισμού-πηγή διαφέρουν από αυτά του πολιτισμού-στόχος, και έτσι, κρίθηκαν αναγκαίες ορισμένες μεταφραστικές αλλαγές και προσαρμογές. Τέτοια ζητήματα αναλύονται παρακάτω με παραδείγματα.

Όσον αφορά τα κανάλια επικοινωνίας, στο κείμενο-στόχος, ως οπτικοακουστικό κείμενο, χρησιμοποιείται επίσης το οπτικό και το ακουστικό κανάλι, με τη διαφορά ότι στο οπτικό κανάλι, εκτός από την εικόνα προστίθεται και η ανάγνωση των υποτίτλων. Οι τελευταίοι απαιτούν τη μετατροπή από τον προφορικό λόγο σε γραπτό. Η μετατροπή αυτή συνεπάγεται φυσικά τις ανάλογες υφολογικές προσαρμογές. Το ύφος προσαρμόστηκε, όπου ήταν απαραίτητο, με την αποφυγή ορισμένων λέξεων ή εκφράσεων που δεν αρμόζουν στον γραπτό λόγο. Τέτοιες περιπτώσεις προσαρμογής του ύφους αφορούν κυρίως στον μετριασμό της έντασης της χυδαίας εκφοράς λόγου στο κείμενο-στόχος.

Παράδειγμα 1

Κονσταντ: Gérard, c'est ça ? C'est lui l'enculé avec qui tu t'envoies en l'air ? Καρολίν: Alors, là si t'es vulgaire je m'en vais. Κονσταντ: C'est dégueulasse !	Τον Ζεράρ; Με αυτό το κάθαρμα πηδιέσαι. -Κόφ'το αλλιώς φεύγω. -Αηδία!	32 33
---	---	-------------------------------------

Στο παραπάνω παράδειγμα, η λέξη *enculé*, αποδόθηκε ως *κάθαρμα*, μια απόδοση που μπορεί να σταθεί στον γραπτό λόγο, σε αντίθεση με την ακριβή απόδοση της λέξης *enculé*, η οποία θα ήταν υπερβολικά χυδαία και θα τράβαγε την προσοχή του θεατή. Αντίθετα, η έκφραση *tu t'envoies en l'air*, το ύφος της οποίας είναι οικείο αλλά όχι απαραίτητα χυδαίο, αποδόθηκε με τη λέξη *πηδιέσαι*, με σκοπό να διατηρήσουμε κατά κάποιο τρόπο τη χυδαιότητα και τον θυμό του πρωταγωνιστή.

Παράδειγμα 2

Οράς: Ça y est ! Je l'ai. Βικτόρ: Ah, l'enculé !	Τη βρήκα!	464
Οράς: Quoi ? C'est pas ta pompe ? Βικτόρ: Non. Enfin presque.	Το καθίκι!	465
Βικτόρ: Dis-moi l'enculé. Où t'as mis l'autre ?	-Δεν είναι δική σου; -Όχι. Δηλαδή, περίπου.	466
	Πες μου καθίκι, που είναι η άλλη;	467

Παρομοίως πράξαμε και στο παραπάνω παράδειγμα, με την απόδοση της λέξης *enculé* ως *καθίκι*.

Παράδειγμα 3

Φυλακισμένος 1: Je peux pas rester enfermé ici, tu m'entends ? Je ne passerai pas une nuit de plus derrière cette putain de barreaux.	<i>Δεν μένω ούτε νύχτα παραπάνω μέσα στα γαμωκάγκελα.</i>	131
---	---	-----

Στο παράδειγμα 3, η έκφραση *putain de barreaux*, αποδόθηκε ως *γαμωκάγκελα*, η οποία είναι μεν χυδαία, αλλά και ταυτόχρονα αποδεκτή στον γραπτό λόγο. Όπως φαίνεται λοιπόν από τα παραπάνω, δεν εξαπολύσαμε πλήρως τη χυδαία γλώσσα, αλλά επιχειρήσαμε να τη διατηρήσουμε έως τον βαθμό που της αρμόζει στον γραπτό λόγο.

Το ύφος των ομιλητών του κειμένου-στόχος, εξακολουθεί να είναι σε γενικές γραμμές, οικείο, λαϊκό, καθημερινό και κάποιες φορές χυδαίο. Ακόμα, τα επίπεδα χρήσης των ομιλητών αποδόθηκαν ανάλογα με το περιεχόμενο. Παραδείγματος χάριν, επιδιώξαμε να κρατήσουμε το ύφος των χωρικών, όσο πιο οικείο και λαϊκό γίνεται, ώστε να διατηρηθεί το χιουμοριστικό εφέ που προκύπτει από τον «χύμα» τρόπο έκφρασης τους.

Παράδειγμα 4

Βικτόρ: Ma pompe. On a volé la pompe de mon vélo.	Έκλεψαν την τρόμπα του ποδηλάτου.	396
Μαρτά: Pour ce que t'en faisait du vélo.	Ξεσκιζόσουν στο ποδήλατο.	397
Βικτόρ: Ta bouffe, ça crame.	Το φαΐ καίγεται.	398
Μαρτά: Je sais.	Το ξέρω.	399

Έτσι, στο παραπάνω παράδειγμα χρησιμοποιήσαμε τις εκφράσεις *Ξεскиζόσουν στο ποδήλατο* (*Pour ce que t'en faisait du vélo*) και *Το φαί καίγεται* (*Ta bouffe, ça crame*), ώστε να αποδώσουμε την οικειότητα, τον απότομο τόνο και την ειρωνεία μεταξύ των ομιλητών.

Με βάση τη θεωρία του σκοπού λοιπόν, οι μεταφραστικές μας επιλογές κρίθηκαν σύμφωνα με τον σκοπό του μεταφράσματος, πράγμα που μας επέτρεψε να απέχουμε από την ακριβή απόδοση του κειμένου-πηγή, με την παραγωγή ενός μεταφράσματος λειτουργικού στη γλώσσα-στόχο, το οποίο προκαλεί τις επιθυμητές αντιδράσεις στους αποδέκτες του.

Μεθοδολογία

Όσον αφορά τη διαδικασία του υποτιτλισμού, είχαμε στη διάθεση μας την ταινία στα γαλλικά, χωρίς το γραπτό πρωτότυπο. Σκοπός μας ήταν η δημιουργία υποτίτλων εξ ακοής από τα γαλλικά στα ελληνικά και ο χρονισμός τους. Για τις ανάγκες του παρόντος σχολιασμού, καθώς δεν είχαμε πρόσβαση στο σενάριο της ταινίας, κληθήκαμε να καταγράψουμε τους διαλόγους, προκειμένου να παραθέσουμε το κείμενο-πηγή και το κείμενο-στόχος σε δίγλωσση απεικόνιση. Το λογισμικό το οποίο χρησιμοποιήσαμε είναι το δωρεάν εργαλείο Subtitle Workshop.

Μέθοδοι και στρατηγικές υποτιτλισμού

Οι μέθοδοι και στρατηγικές υποτιτλισμού που εφαρμόσαμε είναι οι εξής.

Όσον αφορά την τοποθέτησή τους στην οθόνη, σύμφωνα με τις οδηγίες του Καραμήτρογλου (1998), οι υπότιτλοι μας τοποθετήθηκαν στο κάτω μέρος της οθόνης, ώστε να μην εμποδίζουν τον θεατή από το μεγαλύτερο μέρος της εικόνας. Η στοίχιση τους έγινε στο κέντρο. Εξαίρεση στον κανόνα αυτό αποτελούν οι υπότιτλοι που περιέχουν διάλογο, οι οποίοι στοιχίστηκαν αριστερά καθώς έτσι μειώνεται η άσκοπη κίνηση του οφθαλμού (Carroll & Ivarsson 1998: 2). Η γραμματοσειρά που χρησιμοποιήσαμε είναι απλή, χωρίς ακρότυπα (Tahoma), σε κανονικό στυλ, χρώματος λευκού και με ελαφριά σκίαση, προκειμένου να μην κουράζει τον θεατή και να αναγιγνώσκεται ακόμα και σε ανοιχτόχρωμο φόντο.

Για τον χρονισμό των υποτίτλων, ο χρυσός κανόνας κατά τους Díaz Cintas & Remael (2007: 88) είναι οι υπότιτλοι να διατηρούν τη συγχρονία τους με τα εκφωνήματα. Έτσι, οι

υπότιτλοι μας εμφανίζονται κατά κανόνα όταν ο ηθοποιός ξεκινάει να μιλάει και εξαφανίζονται όταν σταματάει. Ο χρονισμός των διαλόγων αντανakλάει σε γενικές γραμμές τον ρυθμό της ταινίας και την ερμηνεία των ηθοποιών, σέβεται τις παύσεις, τις διακοπές και την ροή του λόγου.

Για τη μέγιστη διάρκεια παραμονής του υποτίτλου στην οθόνη εφαρμόσαμε τον κανόνα των 6 δευτερολέπτων, καθώς τόσα θεωρούνται αρκετά για την ανάγνωση δύο πλήρων σειρών υποτίτλων, χωρίς το μάτι του θεατή να επιστρέφει εκ νέου στο κείμενο (Díaz Cintas & Remael 2007: 89). Η ταχύτητα ανάγνωσης στην οποία βασιστήκαμε είναι περίπου οι 160 λέξεις ανά λεπτό, με ανώτατο όριο τους 17 χαρακτήρες ανά δευτερόλεπτο, χρησιμοποιώντας σειρές των 38 διαστημάτων, θεωρώντας ότι δεδομένης της εξοικειώσής του με τα οπτικοακουστικά κείμενα σήμερα, το κοινό μπορεί άνετα να ανταπεξέλθει σε μια τέτοια ταχύτητα.

Ως ελάχιστη διάρκεια παραμονής του υποτίτλου στην οθόνη ορίσαμε το ένα δευτερόλεπτο, ώστε να μην εμφανίζεται σαν αναλαμπή στην οθόνη, ενώ το ελάχιστο κενό μεταξύ δύο υποτίτλων είναι τα δύο κάδρα, αρκετά ώστε το μάτι να μην δυσκολεύεται να αντιληφθεί την εμφάνιση της νέας πληροφορίας (Díaz Cintas & Remael 2007: 92).

Για τον χωρισμό των υποτίτλων, εφαρμόσαμε τον κανόνα του Καραμήτρογλου (1998), σύμφωνα με τον οποίο, η αλλαγή της γραμμής πρέπει να γίνεται στον υψηλότερο συντακτικό κόμβο. Αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη σημασιολογική πληρότητα για κάθε μια από τις δύο γραμμές, και συνεπώς, μεγαλύτερη άνεση κατά την ανάγνωση του υποτίτλου από τον θεατή.

Μεταφραστικά προβλήματα

Κατά τον υποτιτλισμό του αποσπάσμάτος μας, όπως σε κάθε μεταφραστική δραστηριότητα, κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε ορισμένες δυσκολίες και προβλήματα.

Χωροχρονικοί περιορισμοί

Αρχικά, ένα από τα βασικότερα προβλήματα που συναντήσαμε ήταν οι χωροχρονικοί περιορισμοί. Δεδομένου ότι ο προφορικός λόγος εκλαμβάνεται πολύ πιο γρήγορα από ότι ο γραπτός, ο υποτιτλιστής πρέπει να δίνει τον απαραίτητο χρόνο στον θεατή, ώστε να κατανοεί το κείμενο στο κάτω μέρος της οθόνης, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθεί τη δράση

και τον ήχο. Για να το πετύχουμε αυτό, εφαρμόσαμε ορισμένες στρατηγικές μείωσης του κειμένου (text reduction). Η μείωση μπορεί να είναι είτε μερική (partial reduction), η οποία επιτυγχάνεται μέσω της συμπίκνωσης (condensation) και αναδόμησης (reformulation) του πρωτοτύπου κειμένου είτε ολική (total reduction), με την παράλειψη (omission) λέξεων (Díaz Cintas & Remael 2007: 146). Σε αρκετές περιπτώσεις, χρησιμοποιήσαμε και τις δυο στρατηγικές ταυτόχρονα, όπως στο παρακάτω παράδειγμα.

Παράδειγμα 5

Βικτόρ: Il va voir ! Ερίκ: Qu'est-ce que tu veux qu'il fasse une pompe à vélo ? Il a pas de vélo. Βικτόρ: Oui, bah, on commence à prendre la pompe, et puis après la pompe on prend le vélo. Οράς: Ah oui. C'est l'engrenage ça. Après on pique ta femme. Βικτόρ: Ouais, mais pour piquer la mienne, il faudra être vicieux.	-Τώρα θα δει! -Μα δεν έχει ποδήλατο. Μετά θα κλέψει και το ποδήλατο. Αργότερα, και τη γυναίκα σου. Μόνο αν είναι ανώμαλος.	440 441 442 443
---	---	------------------------------------

Στο παράδειγμα αυτό, οι ηθοποιοί συνομιλούν αρκετά γρήγορα αναφέροντας πολλές πληροφορίες μέσα σε πολύ λίγα δευτερόλεπτα. Έτσι, πέραν των φαικλών στοιχείων (π.χ. *Oui, bah, Ah oui, Ouais*) αναγκαστήκαμε να παραλείψουμε ορισμένες πληροφορίες (*Qu'est-ce que tu veux qu'il fasse une pompe à vélo, C'est l'engrenage ça, mais pour piquer la mienne*) οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για την κατανόηση του μηνύματος (ολική μείωση), και να συμπτυκνωσης ή αναδομήσουμε άλλες (*Il a pas de vélo, puis après la pompe on prend le vélo, Après on pique ta femme, il faudra être vicieux*), σεβόμενοι το ύφος, το χιούμορ και τον αυθορμητισμό του διαλόγου (μερική μείωση).

Παράδειγμα 6

Καρολίν: Moins dégueulasse que de liquider un père de quatre enfants.	Εγώ δεν ξέκανα πατέρα τεσσάρων παιδιών.	34
--	--	-----------

Το παράδειγμα 6 είναι ένα παράδειγμα συμπύκνωσης και αναδόμησης, όπου αλλάξαμε όλη τη δομή και το υποκείμενο της πρότασης, με σκοπό να μεταφέρουμε την ουσία του μηνύματος πιο συνοπτικά.

Παράδειγμα 7

Μητέρα: Tu diras à Silvia de te faire travailler à tes gammes. Tu travailles pas assez tes gammes.	Πες στη Σύλβια να δουλέψετε τις κλίμακες σου.	326
--	--	-----

Το τελευταίο είναι ένα παράδειγμα παράλειψης, όπου λόγω του στενού χωροχρονικού περιορισμού, παραλείψαμε μια ολόκληρη πρόταση (*Tu travailles pas assez tes gammes*), καθώς πρόκειται για μια δευτερεύουσα πληροφορία, που δεν παίζει ρόλο στην πλοκή του αποσπάσματος.

Πέραν των χωροχρονικών περιορισμών, παράλειψη κειμένου έγινε και σε σε μία περίπτωση όπου το κείμενο δεν έπαιξε ρόλο στην πλοκή του αποσπάσματος.

Παράδειγμα 8

Φωνή 1: <i>Apporte. C'est bien. C'est bien.</i>	Φέρ'το εδώ.	166
Φωνή 1: <i>Là vraiment, je comprends pas qu'elle soit tombée. Ça, c'est vraiment une place type à bécasses du secteur. Les grands pins ne sont pas loin. Y a encore pas mal d'herbe, mais quand même, il y a de coins dégagés. Des petits... baliveaux. C'est vraiment typique.</i>	Καλό σκυλί.	167
	–	
Φωνή 2: <i>Tu peux toujours chasser.</i>	Τέλεια για κυνήγι.	168
Φωνή 1: <i>Oui, évidemment. Le chien est au maximum de ses possibilités de chasse. Faut savoir s'en servir. Apporte. C'est bien.</i>	Οι καλύτερες συνθήκες για το σκυλί.	169
(coups de feu)	Αν ξέρεις να το χρησιμοποιείς.	170
Μαργκό: <i>Mon Dieu, mon Dieu, mon Dieu !</i>	Θεέ μου, Θεέ μου!	171

Πρόκειται για μια συνομιλία που ακούγεται από την τηλεόραση της ηλικιωμένης, η οποία είναι ανοιχτή, ενώ ο Κονσταντ εισβάλλει στο σπίτι της. Τα λόγια παραλείφθηκαν από ένα σημείο και έπειτα στους υπότιτλους, καθώς δεν έχουν καμία σημασία για την εξέλιξη της ταινίας. Οι τρεις τελευταίοι υπότιτλοι μεταφράστηκαν, και μάλιστα πιο ελεύθερα, προκειμένου το κοινό να καταλάβει ότι πρόκειται για κυνηγετική εκπομπή, καθώς τον διάλογο ακολουθεί ένας πυροβολισμός, ο οποίος ξυπνάει την ηλικιωμένη.

Συνεπώς, για την αντιμετώπιση των χωροχρονικών περιορισμών, στόχος μας κάθε φορά ήταν να αφαιρέσουμε ό,τι δεν είναι απαραίτητο για την κατανόηση του μηνύματος και να αναδομήσουμε ό,τι είναι σημαντικό, ώστε το κείμενο-στόχος να είναι όσο πιο σύντομο γίνεται ή απαιτείται.

Η απόδοση του χιούμορ

Τη βασικότερη μεταφραστική δυσκολία αποτέλεσε η απόδοση του χιούμορ, η οποία κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική καθώς αποτελεί αναπόσπαστο υφολογικό στοιχείο της κωμωδίας. Σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του Zabalbeascoa (1996: 251-255), υπάρχουν έξι είδη αστείων: τα διεθνή ή διεθνικά αστεία (international or binational jokes), τα αστεία που αναφέρονται σε μια εθνική κουλτούρα ή θεσμό (national-culture-and-institutions jokes), τα αστεία που αντανakλούν το χιούμορ μιας συγκεκριμένης κοινότητας (national-sense-of-humour joke), τα γλωσσικά αστεία (language-dependent jokes), τα οπτικά αστεία (visual jokes) και τέλος, τα σύνθετα αστεία (complex jokes). Από αυτά, στο απόσπασμα μας, μας προβλημάτισαν τα παρακάτω είδη.

Γλωσσικά αστεία

Καταρχάς, το απόσπασμα περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό γλωσσικών αστείων (language-dependent jokes). Συγκεκριμένα, βασική πηγή χιούμορ της ταινίας αποτελεί το κώλυμα άρθρωσης του πρωταγωνιστή, το οποίο προέρχεται από το εγκεφαλικό του επεισόδιο. Ο Κονσταντ Μπιγιό στην προσπάθειά του να αρθρώσει, διαπράττει χιουμοριστικά λάθη στην επιλογή και προφορά των λέξεων, είτε μεταβάλλοντας σύμφωνα, είτε χρησιμοποιώντας λέξεις ηχητικά παρόμοιες με αυτό που προσπαθεί να πει.

Όσον αφορά τις αλλαγές συμφώνων, σε γενικές γραμμές, επιδιώξαμε να υιοθετήσουμε αποδόσεις κατ' αναλογία με το πρωτότυπο κείμενο, εφαρμόζοντας, τις ανάλογες αλλαγές

συμφώνων στα ελληνικά. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, κάτι τέτοιο ήταν αδύνατον.

Παράδειγμα 9

Κονστάντ: Il est pas fargé. Olé ! Olé, je t'émoute.	Δεν είναι οφλισμένο.	256
	Καλά! Καλά, φε ακούω.	257

Στο παράδειγμα 9, η λέξη *fargé* (*chargé*) αποδόθηκε ως *οφλισμένο*, με τη διατήρηση του συμφώνου –φ. Αντίθετα, το *Olé, je t'émoute* (*Καλά, φε ακούω*), ήταν αδύνατον να αποδοθεί με τη διατήρηση του –μ, καθώς εάν το αποδίδαμε ως «Καλά, σε αμούω», θα θέταμε σε κίνδυνο την κατανόηση του κειμένου από τον θεατή, ο οποίος ίσως να μην αναγνώριζε ότι πρόκειται για το ρήμα «ακούω». Όπως σε αυτό το παράδειγμα, έτσι και σε όλο το απόσπασμα, δράσαμε περισσότερο ελεύθερα, προχωρώντας στις αλλαγές που κρίναμε κατάλληλες με γνώμονα την αναγνωσιμότητα και κατανόηση των υποτίτλων από τον θεατή. Εξάλλου, ακόμα και στο πρωτότυπο κείμενο, δεν υπάρχει κάποιος σταθερός κανόνας που να ορίζει, για παράδειγμα, ότι το γράμμα –c θα προφέρεται από τον πρωταγωνιστή ως –m κλπ. Όσον αφορά τη λέξη *Olé* (OK), δεν προχωρήσαμε σε κάποια αλλαγή καθώς η λέξη *καλά* περιέχει ήδη το –λ.

Παράδειγμα 10

Κονστάντ: C'était un askident. Le bout est sorti tout meul. Tu m'entends ? Tout meul. (C'était un accident. Le coup est parti tout seul. Tu m'entends ? Tout seul.)	Ήταν αστύχημα, η σφαίρα έφυγε κατά λάφος.	164
	Ακούς; Κατά λάφος!	165

Γενικά, επιδιώξαμε να αποδώσουμε τις γλωσσικές «γκάφες» του πρωταγωνιστή, με σχετικά διακριτικό τρόπο, ώστε το κείμενο να γίνεται κατανοητό χωρίς να τραβάει υπερβολικά την προσοχή του θεατή, κάνοντας τον να χάνει τη ροή ανάγνωσης των υποτίτλων. Έτσι, η μόνη αλλαγή που κάναμε ήταν η μετατροπή της λέξης «ατύχημα» σε *αστύχημα* (*askident*), και του «κατά λάθος» σε *κατά λάφος*. Επίσης ποφύγαμε γενικά τη χρήση σύνθετων λέξεων στα ελληνικά, τις οποίες όπως είναι λογικό, δύσκολα θα άρθρωνε

κάποιος που έχει υποστεί εγκεφαλικό. Για τον λόγο αυτό, το *Le bout est sorti tout seul* (Le coup est parti tout seul), το οποίο υπό κανονικές συνθήκες θα μεταφράζαμε ως «το όπλο εκφυρσοκρότησε», αποδόθηκε ως «η σφαίρα έφυγε κατά λάθος».

Όσον αφορά τα λογοπαίγνια που οφείλονται στην ομιλία του Κονστάντ, δράσαμε και πάλι κατά περίπτωση. Για ορισμένα από αυτά καταφέραμε να βρούμε αντίστοιχη απόδοση, ωστόσο άλλα ήταν αδύνατον να μεταφραστούν.

Παράδειγμα 11

Γιατρός: Comment s'appelle cet objet M. Billot ?	Πως λέγεται αυτό το αντικείμενο;	105
Κονστάντ: Toilettes.	Τουαλέτα.	106
Γιατρός: Toilettes... Presque.	Τουαλέτα; Σχεδόν...	107
Κονστάντ: Canettes ?	Κανάτα;	108
Γιατρός: Lisez la suite M. Billot.	Συνεχίστε κύριε Μπιγιό.	109
Κονστάντ: « Il mit... ses... lunettes... » Lunettes.	"Φόρεσε τα γυαλιά..."	110
Γιατρός: Bien.	Γυαλιά.	111
	Σωστά!	112

Στο παράδειγμα 11, ο Κονστάντ, προσπαθώντας να θυμηθεί τη λέξη *lunettes* (=γυαλιά), αναφέρει τις λέξεις *toilettes* (=τουαλέτες) και *canettes* (=κουτάκια, κονσέρβες). Στην περίπτωση αυτή, η λέξη *toilettes* μας περιόρισε σε μεγάλο βαθμό καθώς, παρ'ότι δεν υπάρχει ομοιοκαταληξία με τη λέξη *γιαλιά*, δεν θα μπορούσε να μεταφραστεί αλλιώς, εφόσον μοιάζει σε μεγάλο βαθμό με τη λέξη «τουαλέτα», και το ελληνικό κοινό θα παραξενευόταν εάν διάβαζε κάτι διαφορετικό. Για το *canettes* αντίστοιχα, έπρεπε να βρούμε μια απόδοση ηχητικά κοντά στη λέξη *τουαλέτα*, ώστε να διατηρηθεί η ηχητική ομοιομορφία. Με αυτό το σκεπτικό, υιοθετήσαμε την απόδοση *κανάτα*, ακόμα και αν δεν είναι η ακριβής μετάφραση. Συνεπώς, το λογοπαίγνιο στην περίπτωση αυτή δεν ήταν δυνατόν να μεταφραστεί πλήρως, λόγω των γλωσσικών και ηχητικών περιορισμών.

Παράδειγμα 12

Σύλβια: Bon, disons que pour m'installer, trente mille euros, c'est bon.	Ας πούμε ότι για να φύγω, 30.000 ευρώ μου αρκούν.	700
Κονσταντ: T'auras tes trente moules. Elle donnera. Je saurai la monvaincre.	Θα σου τα βώσει. Ξέρω μως να την πείσω.	701

Άλλο ένα παράδειγμα δυσκολίας στην απόδοση των λογοπαιγνίων είναι το παραπάνω, όπου ο πρωταγωνιστής μπερδεύει τη λέξη *moules* (= μύδια, φόρμες, καλούπια), με τη λέξη « *milles* » (= χιλιάδες). Το στενό χωροχρονικό περιθώριο δεν μας άφησε χώρο για δημιουργικότητα, επομένως απαλείψαμε το λογοπαίγνιο, και αποδώσαμε απλώς το γλωσσικό κώλυμα (*βώσει, μως*).

Παράδειγμα 13

Κονσταντ: Pas obligé de sucprimer Jeanne. J'ai un gland. Un super gland.	Δεν χρειάζεται να σκοτώσει Ζαν.	637
Σύλβια: Un gland ? Un plan !	Έχω ένα "κλάνω".	638
Κονσταντ: Oui, un... Un super plan.	Ένα τέλειο "κλάνω".	639
	Ένα "κλάνω"; Ένα πλάνο!	640
	Ναι, ένα τέλειο πλάνο.	641

Αντίθετα, στο παράδειγμα 13, είχαμε την τύχη να υπάρχει αντίστοιχη απόδοση με τη χρήση παρωνύμων. Ο Κονσταντ μπερδεύει τη λέξη *plan* (= σχέδιο), με τη λέξη *gland* (= ηλίθιος, βελανίδι, βάλανος), δημιουργώντας ένα κωμικό λογοπαίγνιο στα γαλλικά. Έτσι, στα ελληνικά υιοθετήσαμε ανάλογα παρωνύμα, με τη χρήση των λέξεων "κλάνω" και πλάνο, δημιουργώντας αντίστοιχο κωμικό αποτέλεσμα.

Διεθνή ή διεθνικά αστεία

Τα διεθνή ή διεθνικά αστεία (international or binational jokes), είναι αυτά των οποίων το χιούμορ δεν βασίζεται σε γλωσσικούς παράγοντες, αλλά σε πρόσωπα, θεσμούς ή γεγονότα τα οποία αναγνωρίζονται στον πολιτισμό-στόχο. Εφόσον πρόκειται για διεθνούς φήμης πολιτισμικά στοιχεία, τα αστεία αυτά δεν μας προκάλεσαν ιδιαίτερα προβλήματα.

Παράδειγμα 14

Ερίκ: Il comprend rien ? Parce que c'est marrant. Je le voyais beaucoup plus musclé. Ζαν: Mais c'est un artiste. Ερίκ: Demis Roussos, c'est aussi un artiste. Et t'as vu ses épaules ? C'est un homme...	Δεν καταλαβαίνει λέξη;	571
	Είναι περίεργο. Τον είχα για πολύ πιο γυμνασμένο.	572
	Είναι καλλιτέχνης.	573
	Κι ο Ντέμης Ρούσσο. Άλλα είδες τις πλάτες του;	574
	Είναι άντρας...	575

Στο παραπάνω παράδειγμα γίνεται αναφορά στον Ντέμη Ρούσσο, τον διεθνούς φήμης Έλληνα καλλιτέχνη. Εφόσον πρόκειται για μια προσωπικότητα γνωστή στο ελληνικό κοινό, διατηρήσαμε το ίδιο αστείο χωρίς να τίθεται ζήτημα κατανόησης του χιούμορ από το κοινό-στόχος.

Αστεία που αναφέρονται σε μια εθνική κουλτούρα ή θεσμό

Στο απόσπασμα συναντήσαμε μια περίπτωση αστείου το οποίο εστιάζει σε πολιτισμικό στοιχείο ή θεσμό του πολιτισμού-πηγή (national-culture-and-institutions jokes), άγνωστο στον πολιτισμό-στόχο. Στην περίπτωση αυτή, για τη διατήρηση του χιούμορ στο μετάφρασμα κρίθηκε απαραίτητη η αναδημιουργία του. Η απόδοση μας βασίστηκε στις γνώσεις που αναμένουμε να έχει το κοινό-στόχος για το εν λόγω πολιτισμικό στοιχείο.

Παράδειγμα 15

Βικτόρ: Vingt-deux, v'là Manaudou !	Έφτασε η κολυμβήτρια!	685
-------------------------------------	-----------------------	-----

Συγκεκριμένα, ο Βικτόρ παρομοιάζει τη Ζαν με τον Μανοντού, Γάλλο πρωταθλητή στην κολύμβηση, μετά την απόπειρα αυτοκτονίας της από τη γέφυρα. Δεδομένου ότι το κοινό-στόχος αγνοεί στη συντριπτική του πλειοψηφία τη συγκεκριμένη προσωπικότητα και συνεπώς δεν θα αντιληφθεί το χιούμορ, το αστείο αναδημιουργήθηκε ώστε να διατηρείται ο σαρκασμός χωρίς την αναφορά στον κολυμβητή.

Σύνθετα αστεία

Τα σύνθετα αστεία (complex jokes) είναι αυτά τα οποία περιλαμβάνουν δύο ή και περισσότερα είδη αστείων από τα παραπάνω. Το απόσπασμα μας περιείχε αρκετά από αυτά, τα βασικά εκ των οποίων είναι τα εξής.

Παράδειγμα 16

Νοσοκόμα: Mais le docteur a dit que vous lisiez M. Billot. N'importe quoi, que ce soit un mode d'emploi, Oui-Oui ou « À la recherche du pain perdu ». Hein ?	Ο γιατρός είπε να διαβάσετε, κύριε Μπιγιό.	126
	Οτιδήποτε, οδηγίες χρήσης, Νόντι ή...	127
	το "Έγκλημα και συμμορία".	128

Στο παράδειγμα αυτό γίνεται συνδιασμός γλωσσικού χιούμορ με δύο πολιτισμικούς ενδείκτες. Ο τίτλος του κλασικού μυθιστορήματος του Μαρσέλ Προυστ παραλλάσσεται από « À la recherche du temps perdu » (= Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο) σε *À la recherche du pain perdu* (= αναζητώντας την αβγόφετα). Το συγκεκριμένο έργο δεν αναγνωρίζεται από το ελληνικό κοινό στον βαθμό που αναγνωρίζεται από το γαλλικό. Έτσι «παίξαμε» με τον τίτλο κάποιου περισσότερο διαδομένου μυθιστορήματος στον πολιτισμό-στόχο («Έγκλημα και Τιμωρία»), επεμβαίνοντας γλωσσικά σε αυτόν με την χρήση παρωνύμου (*συμμορία*), παράγοντας ένα νέο γλωσσοπαίγνιο, όχι μακριά από το πνεύμα του πρωτοτύπου. Ο δεύτερος πολιτισμικό ενδείκτης αφορά στο *pain perdu*, το γαλλικό πιάτο που απαρτίζεται από ψωμί και αβγό, το οποίο δεν μας απασχόλησε ιδιαίτερα, εφόσον περιεχόταν ήδη μέσα στον τίτλο του μυθιστορήματος.

Παράδειγμα 17

Μαργκό: Le trou normand, vous connaissez ? Il a pas supporté le trou normand. On l'a amené à l'hôpital, moins d'une heure après, c'est le Normand qui était dans le trou.	Γνωρίζετε Το νορμανδικό ποτό;	183
	Ήπιε κι έγινε χώμα.	184
	Τον πήγαμε στο νοσοκομείο, αλλά σύντομα...	185
	Ο Νορμανδός μου βρέθηκε μες στο χώμα.	186

Στο παράδειγμα 17, γίνεται επίσης ένας συνδιασμός γλωσσικού χιούμορ με πολιτισμικούς ενδείκτες. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στο νορμανδικό απεριτίφ «*trou normand*», ενώ στην επόμενη πρόταση γίνεται ένα γλωσσοπαίγνιο με τις λέξεις *trou* (= τρύπα) και *Normand* (= Νορμανδός). Δεδομένου ότι το ελληνικό κοινό αγνοεί πλήρως το συγκεκριμένο ποτό, αποφύγαμε να χρησιμοποιήσουμε το γαλλικό όνομα του, και αναφερθήκαμε σε αυτό ως «Το νορμανδικό ποτό». Ακόμα, επινοήσαμε ένα παρόμοιο λογοπαίγνιο με τις εκφράσεις «έγινε χώμα» και «βρέθηκε μες στο χώμα». Με τις επιλογές μας αυτές, αναπαράγεται ο αυθορμητισμός και το οικείο ύφος του διαλόγου, ενώ παράλληλα τα εν λόγω στοιχεία του γαλλικού πολιτισμού διατηρούνται στο μετάφρασμα.

Παράδειγμα 18

Βικτόρ: Ça beau, hein ? « Sabot » ! On le trouve « sabot ».	Όμορφο.	459
Ερίκ: Non, Victor. Tu ne peux pas toute expliquer avec tes chaussures.	Όμορφο!	460
	Το βρίσκουμε όμορφο.	461
	Δεν εξηγούνται όλα με τα παπούτσια σου.	462

Στο παραπάνω παράδειγμα, ο Βικτόρ δείχνει τα παπούτσια (*sabot*) του προκειμένου να εξηγήσει στον ζωγράφο που δεν καταλαβαίνει γαλλικά ότι ο πίνακας του είναι όμορφος (*ça beau*). Το συγκεκριμένο αστείο βασίζεται στο οπτικό κανάλι, και αναγκαστικά δεν μπορεί να αποδοθεί.

Προκειμένου να υπάρξει κάποιου είδους αντιστάθμιση για το παραπάνω λογοπαίγνιο, ακολουθήσαμε τη στρατηγική της Chiaro (2006: 200), αντικαθιστώντας το λεκτικά εκφρασμένο χιούμορ της γλώσσας-πηγή με κάποιο παράδειγμα λεκτικά εκφρασμένου χιούμορ σε άλλο σημείο του μεταφράσματος. Το αστείο που χρησιμοποιήσαμε είναι το ακόλουθο.

Παράδειγμα 19

Ερίκ: Mais il peut pas comprendre une pompe ou des pompes, ça se dit pas pareil chez eux. Βικτόρ: Oui, il fait semblant de pas comprendre, oui.	Δεν καταλαβαίνει, δεν έχουν την ίδια λέξη εκεί. Κάνει τον Κινέζο.	452 453
--	---	----------------

Στην ίδια σκηνή, για την απόδοση του *Oui, il fait semblant de pas comprendre*, χρησιμοποιήσαμε την έκφραση *Κάνει τον Κινέζο*. Η επιλογή βασίστηκε στο γεγονός ότι νωρίτερα στο απόσπασμα, οι αφελείς χωρικοί πίστευαν ότι, παρά την εξωτερική του εμφάνιση, ο Κονστάντ είναι Κινέζος. Έτσι, η χρήση της έκφρασης *Κάνει τον Κινέζο*, στο σημείο αυτό, αποκτά χιουμοριστικό περιεχόμενο.

Συνεπώς, κάθε περίπτωση αστείου είναι διαφορετική, και χρήζει της ανάλογης στρατηγικής. Φυσικά, η απόδοση του χιούμορ, και δειν του γλωσσικού, είναι αρκετά δύσκολη και όχι πάντοτε εφικτή, για αυτό και ορισμένα από τα αστεία παρέμειναν αμετάφραστα ή το χιούμορ τους μετριάθηκε. Σε γενικές γραμμές, προσπαθήσαμε να μείνουμε όσο το δυνατόν πιο κοντά στο πνεύμα και τις επιλογές του πρωτοτύπου. Όπου αυτό δεν ήταν εφικτό, δράσαμε δημιουργικά και επιχειρήσαμε να δούμε το κείμενο από τη σκοπιά του θεατή, προβλέποντας τις αντιδράσεις του.

Πολιτισμικές αναφορές

Άλλες δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε ήταν οι πολιτισμικές αναφορές, αρκετές από τις οποίες αναλύσαμε ήδη, καθώς είναι συνυφασμένες με το χιούμορ του αποσπάσματος. Η δυσκολία με αυτές προέκυπτε όταν το πολιτισμικό στοιχείο του πολιτισμού-πηγή δεν είναι γνωστό στον πολιτισμό-στόχο.

Παράδειγμα 20

Κονστάντ: Elle adorait les champignons ma mère. Surtout les cèpes et les coulemelles. On en avait trouvé, je t'assure, de quoi nourrir tous « Les Compagnons de la chanson ».	Η μητέρα μου λάτρευε τα μανιτάρια.	51
	Κυρίως τα βασιλομανιτάρια.	52
	Ορκίζομαι, βρήκαμε τόσα, που θα ταίζαμε ποδοσφαιρική ομάδα.	53

Στο παραπάνω παράδειγμα υπάρχουν δύο πολιτισμικά στοιχεία που μας προβληματίσαν. Το πρώτο είναι η αναφορά στα μανιτάρια *coulemelles* (= ζαρκαδίσια), τα οποία επιλέξαμε να απαλείψουμε, καθώς δεν είναι ιδιαίτερα γνωστά στο ελληνικό κοινό, αλλά και λόγω του στενού χωροχρονικού περιορισμού. Το δεύτερο στοιχείο είναι η αναφορά στο παλιό γαλλικό συγκρότημα *Les Compagnons de la chanson*, το οποίο αποτελούνταν από εννέα μέλη, και χρησιμοποιείται στον διάλογο για να καταδείξει μεγάλο αριθμό ατόμων. Πρόκειται για μια αναφορά εντελώς άγνωστη στο ελληνικό κοινό, επομένως προχωρήσαμε σε απαλοιφή και αντικατάσταση της από το *ποδοσφαιρική ομάδα*, το οποία αφενός δηλώνει τον μεγάλο αριθμό ατόμων, και αφετέρου δικαιολογεί την αντίδραση του συνομιλητή του Κονσταντ, ο οποίος αποκρίνεται με ένα ελαφρύ γέλιο.

Παράδειγμα 21

Μαργκό: Il était de Bayeux. La tapisserie, vous connaissez ?	Ήταν από τη Μπαγιέ. Με τη διάσημη ταπετσαρία, τη γνωρίζετε;	188 189
--	---	----------------

Στο τελευταίο παράδειγμα, γίνεται αναφορά στην ταπετσαρία της Μπαγιέ. Προσθέσαμε τον χαρακτηρισμό *διάσημη* μπροστά από τη λέξη *ταπετσαρία*, προκειμένου να φανεί ότι πρόκειται για συγκεκριμένο πολιτισμικό στοιχείο, και να αποφευχθούν προβλήματα κατανόησης για όσους αγνοούν τη συγκεκριμένη πληροφορία.

Γενικά, για την απόδοση των πολιτισμικών στοιχείων, όπως φαίνεται από τα δυο τελευταία, αλλά και από τα προηγούμενα παραδείγματα, επιδιώξαμε την αποφυγή «σκληρών» τεχνικών οικειοποίησης και τον σεβασμό των πολιτισμικών στοιχείων του πολιτισμού-πηγή. Εντούτοις, αυτό δεν ήταν πάντα εφικτό, και έτσι ορισμένα πολιτισμικά στοιχεία παραλήφθηκαν ή προσαρμόστηκαν, καθώς κύριο μέλημα μας ήταν πρώτα η κατανόηση και αποδεκτότητα του μεταφράσματος από τον πολιτισμό-στόχο.

Συμπεράσματα

Καταλήγοντας, η παραπάνω ανάλυση των κύριων μεταφραστικών προβλημάτων που συναντήσαμε επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό που έγινε αρχικά περί των δυσκολιών της ενασχόλησης με την οπτικοακουστική μετάφραση. Εκείνο που χρειάζεται για τον εντοπισμό και την επίλυση τέτοιας φύσεως δυσκολιών, είναι η πολύ καλή γνώση και εξοικείωση, με τη γλώσσα και τον πολιτισμό τόσο του κειμένου-πηγή, όσο και του κειμένου-στόχος. Επίσης, ιδιαίτερα στην κωμωδία, χρειάζεται μεγάλη δόση ευρηματικότητας και δημιουργικότητας από πλευράς μας καθώς η μετάφραση του χιούμορ, εκτός από ιδιαίτερα απαιτητική, είναι και υψίστης προτεραιότητας. Προπάντων, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πολύ καλή γνώση του κοινού για το οποίο μεταφράζουμε, η σωστή εκτίμηση των γνώσεων και των προσδοκιών του, προκειμένου να επιτυγχάνεται ο σκοπός του μεταφράσματος και οι υπότιτλοι να γίνονται κατανοητοί με την πρώτη ματιά. Μόνο εφόσον πληρούνται τα παραπάνω, η ανάγνωση των υποτίτλων γίνεται για τον θεατή μια ευχάριστη και ξεκούραστη εμπειρία.

Βιβλιογραφία

- Γραμμενίδης, Σ., Δημητρούλια, Ξ., Κουρδής, Ε., Λουπάκη, Ε., & Φλώρος, Γ. (2015). *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της μετάφρασης*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Nord, C. (2014) *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα. Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις* [Μετάφρ. Σίμος Π. Γραμμενίδης, Δέσποινα Δ. Λάμπρου]. Αθήνα: Διάυλος.
- Carroll M., Ivarsson J. (1998) *Code of Good Subtitling Practice*, [Online], Available: <<https://www.esist.org/wp-content/uploads/2016/06/Code-of-Good-Subtitling-Practice.PDF.pdf>> [07/01/2021].
- Chiaro, D. (2006) ‘Verbally Expressed Humour on Screen: Reflections on Translation and Reception’, *The Journal of Specialised Translation*, Issue 6, July, pp. 198-208.
- Díaz Cintas, J. & A. Remael (2007) *Audiovisual Translation: Subtitling*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Karamitroglou F. (1998) ‘A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe’, in *Translation Journal*, vol. 2, No. 2, April [Online], Available: <<http://translationjournal.net/journal/04stndrd.htm>> [07/01/2021].
- Munday, J. (2001) *Introducing translation studies: theories and applications*. London: Routledge.
- Zabalbescoa, P. (1996) Translating jokes for dubbed television situation comedies. *The Translator* 2(2), pp. 235-267

Διαδικτυακοί πόροι

- Allociné. *Isabelle Mergault*. Διαθέσιμο στο:
<https://www.allocine.fr/personne/fichepersonne_gen_cpersonne=38197.html> [07/01/2021].

Φιλμογραφία

- Donnant donnant (2010). Isabelle Mergault. France